ANTHONY RICHES

CENTURIONI

CÍSAŘ NERO SPÁCHAL SEBEVRAŽDU A V ZEMI ZAVLÁDL CHAOS.

ZRADA

Centurioni: Zrada

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.bbart.cz
www.e-reading.cz
www.palmknihy.cz

Anthony Riches

Centurioni: Zrada – e-kniha
Copyright © BB/art s. r. o., 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

CENTURIONI

ZRADA

ANTHONY RICHES

CENTURIONI

ZRADA

Přeložil Petr Kovács

BB ART

Pro Helenu

Vydalo nakladatelství BB/art s.r.o. v roce 2018
Bořivojova 75, Praha 3
Copyright © 2017 Anthony Riches
All rights reserved.

Z anglického originálu *The Centurions: Betrayal*
(First published in Great Britain in 2017
by Hodder & Stoughton)
přeložil © 2018 Petr Kovács
Redakce textu: Iva Klinderová
Jazyková korektura: Ludmila Böhmová

Tisk: CENTA, spol. s r. o., Vídeňská 113, Brno

První vydání v českém jazyce

ISBN 978-80-759-5083-3 (tištěná kniha)
ISBN 978-80-759-5175-5 (ePDF)
ISBN 978-80-759-5173-1 (ePUB)
ISBN 978-80-759-5174-8 (Mobi)

PODĚKOVÁNÍ

Proces psaní románu není nikdy hladký a bezproblémový. Většinu času strávím zíráním ven z okna (anebo, a to je ještě horší, do velkého elektronického okna plného zajímavých informací o tom, co se kolem ve světě děje). Jako vždy jsem nesmírně zavázán své redaktorce Carolyn za její nekonečnou trpělivost, i její asistentce Abby, která byla neustále připravená pomoci, a své ženě Helen za neutuchající podporu – jen občas doprovázenou použitím síly. Můj dík patří i Vám všem, kteří jste na mě tlačili, abych se „pochlapil" a napsal knihu, kterou bude možné číst.

Vůbec poprvé jsem se řídil i příkladem jednoho velmi úspěšného kolegy a využil jsem při psaní pomoc externího poradce, aby dohlížel na přesnost mého podání známých historických skutečností a míru pravděpodobnosti mých spekulací tam, kde historická fakta chybí. Jona Lendering, majitel naprosto úžasných webových stránek Livius (*livius.org*), laskavě souhlasil, že se na můj rukopis podívá a poukáže na případné chyby. Jeho laskavost přinesla své ovoce, neboť mě upozornil minimálně na jeden zásadní historický problém, čímž chystanou léčku uprostřed lesa (v příštím díle) proměnil v něco zcela jiného, protože, jak mi vysvětlil, pylová analýza nade všechny pochybnosti prokázala, že na místě, o němž píšu, žádné stromy nebyly. „Díky moc, Jono."

Můj poslední dík musí samozřejmě směřovat k tobě, můj čtenáři, za to, že mé příběhy i nadále čteš. Aniž bych se chtěl nějak dojímat, pravda je prostě taková, že bez tvé představivosti, která se stala i zdrojem představivosti mojí, by nic z této knihy nespatřilo světlo světa. A tak tě tedy prosím, čti dál, a jen tak mimochodem, moje druhá řada, *Římané*, si dopřává jen krátkého oddechu. Jakmile dokončím příběh batavského povstání, vyprávěný očima účastníků na obou stranách konfliktu, Marcus a jeho přátelé se vrátí.

Díky vám všem.

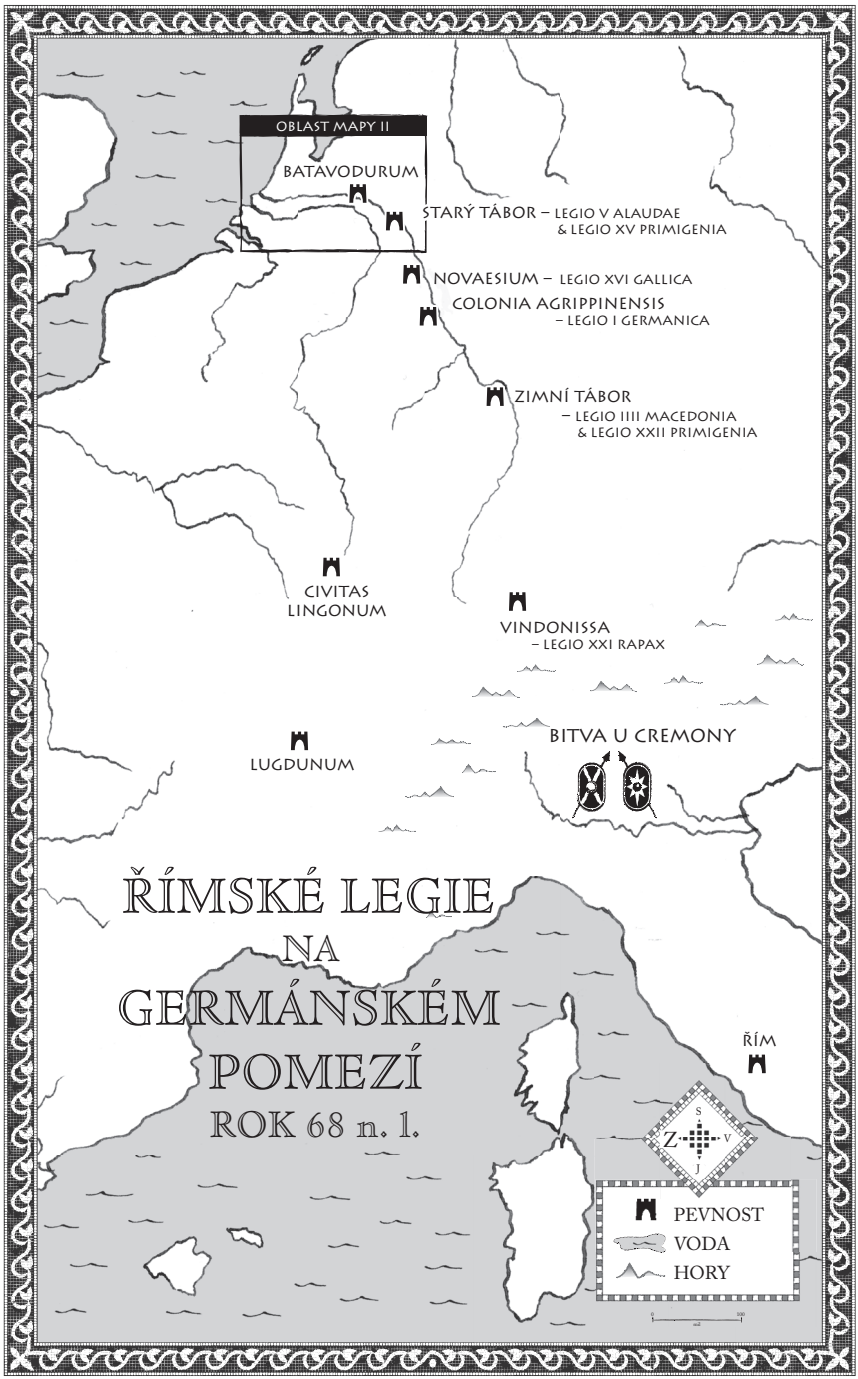
OBLAST MAPY II
BATAVODURUM
STARÝ TÁBOR – LEGIO V ALAUDAE & LEGIO XV PRIMIGENIA
NOVAESIUM – LEGIO XVI GALLICA
COLONIA AGRIPPINENSIS – LEGIO I GERMANICA
ZIMNÍ TÁBOR – LEGIO IIII MACEDONIA & LEGIO XXII PRIMIGENIA
CIVITAS LINGONUM
VINDONISSA – LEGIO XXI RAPAX
BITVA U CREMONY
LUGDUNUM
ŘÍMSKÉ LEGIE NA GERMÁNSKÉM POMEZÍ
ROK 68 n. l.
ŘÍM
S
Z
V
J
PEVNOST
VODA
HORY

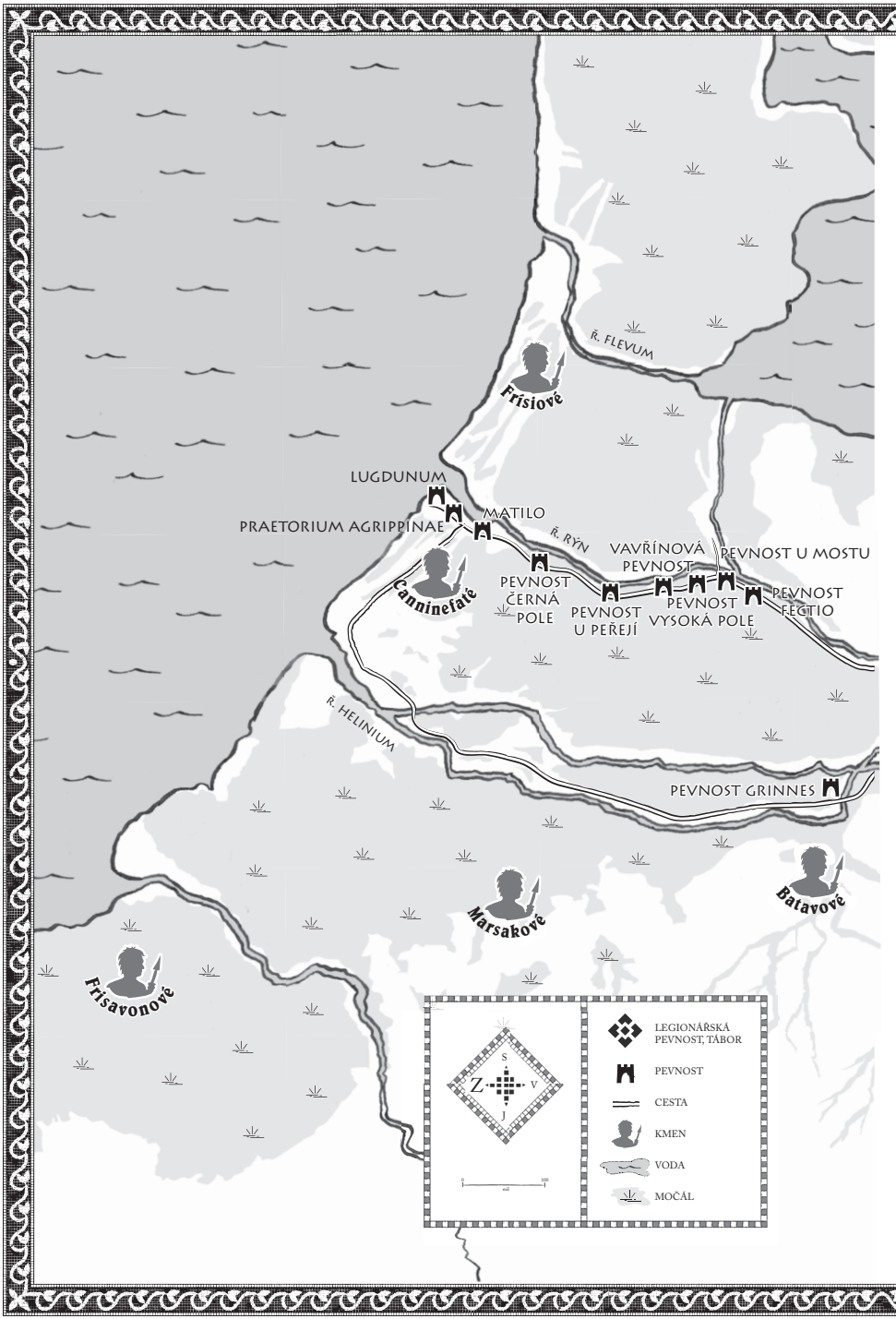
Ř. FLEVUM
Frísiové
LUGDUNUM
MATILO
PRAETORIUM AGRIPPINAE
Ř. RÝN
VAVŘÍNOVÁ PEVNOST
PEVNOST U MOSTU
Canninefatě
PEVNOST ČERNÁ POLE
PEVNOST U PEŘEJÍ
PEVNOST VYSOKÁ POLE
PEVNOST FECITIO
Ř. HELINIUM
PEVNOST GRINNES
Marsakové
Batavové
Frisavonové
S
Z
V
J
LEGIONÁŘSKÁ PEVNOST, TÁBOR
PEVNOST
CESTA
KMEN
VODA
MOČÁL

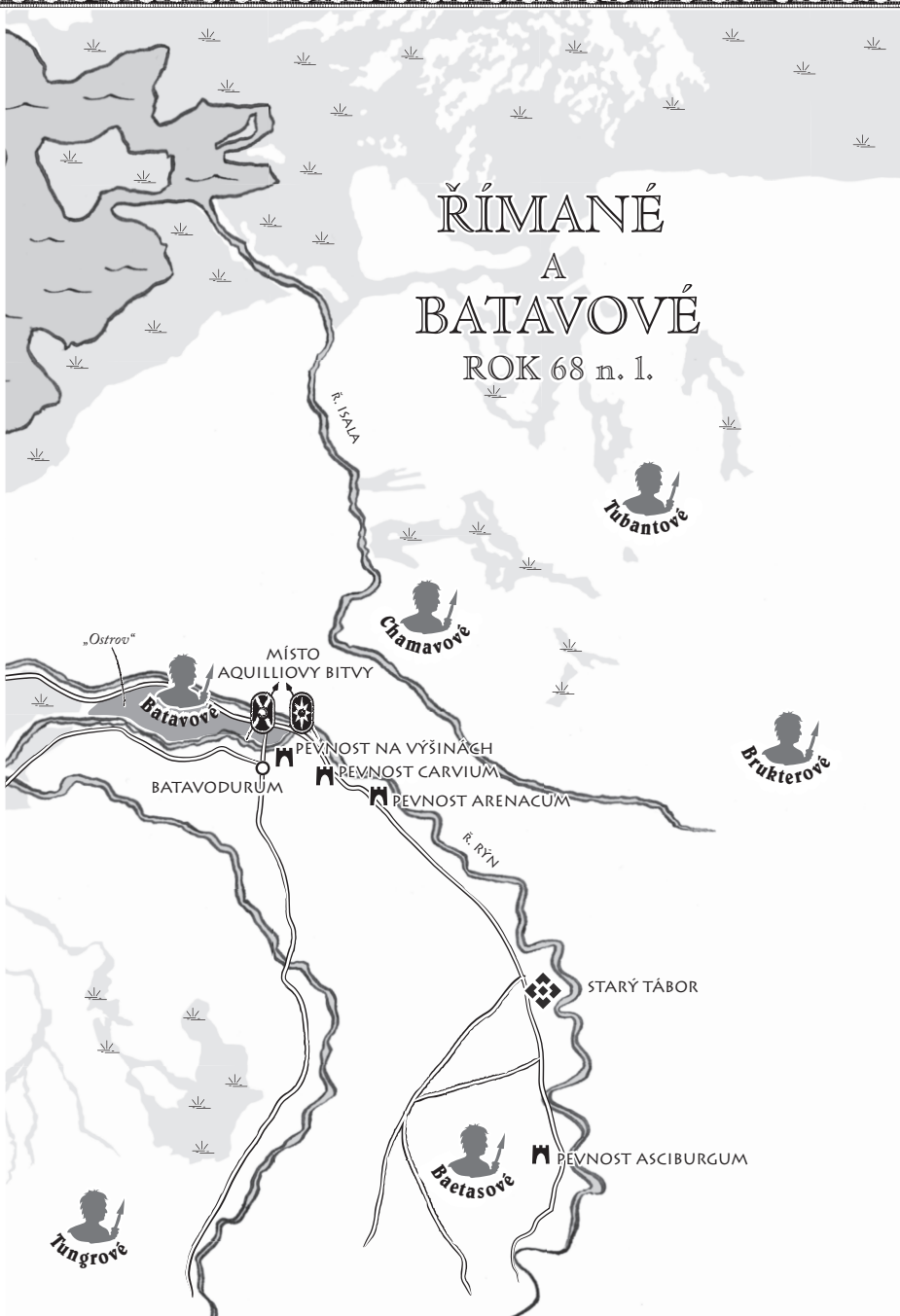
ŘÍMANÉ
A
BATAVOVÉ
ROK 68 n. l.
ř. ISALA
Tubantové
Chamavové
„Ostrov“
MÍSTO
AQUILLIOVY BITVY
Batavové
PEVNOST NA VÝŠINÁCH
PEVNOST CARVIUM
BATAVODURUM
PEVNOST ARENACUM
Brukterové
ř. RÝN
STARÝ TÁBOR
PEVNOST ASCIBURGUM
Baetasové
Tungrové

Předmluva

Rok 68 n. l. znamenal konec jedné éry. Počínaje Gaiem Juliem Caesarem, který na sebe strhnul veškerou moc republiky, přes brilantní manévr Augustův, jenž se zmocnil trůnu jako „první občan“, aby po něm následoval Tiberius, jehož vládu provázela zpupnost a zkaženost, na niž pak navázala již zjevná šílenost Caligulova, korigovaná po jeho smrti pragmatismem Claudiovým, jemuž se opět podařilo vládu nad Římem stabilizovat, ale jehož snahy záhy pohřbil silně vyšinutý a v posledním období svého panování stále více egomaniacký Nero, vládla impériu po téměř celé století jediná dynastie –, ale i ta dospěla ke svému nevyhnutelnému konci. Všeobecná únava z rostoucí nejistoty, extravagance, nedůstojnosti a naprosté nestability Neronovy vlády znamenala i její konec, když správce Gallie Lugdunské (dnešní severní a východní Francie), Gaius Julius Vindex, muž urozeného, leč barbarského původu z Aquitanie a římský senátor, povstal proti císaři na podporu muže, jehož považoval za vhodného držitele císařského trůnu, totiž správce Hispánie Tarraconské (středomořské pobřeží a střed dnešního Španělska), Servia Sulpicia Galby. Pro svůj plán si však nedokázal získat mezi senátorskými kolegy dostatek vlivných spojenců, kteří by stáli v čele vlastních armád či legií, a ani on sám nedokázal shromáždit vojsko, které by jeho špatně odhadnuté vzpouře vdechlo život, čímž si zpečetil osud. Do Gallie rychle napochodovaly legie z Horní Germánie a postavily se jeho slabým pomocným sborům. Velitel legií Lucius Verginius Rufus sice uzavřel s Vindikem dohodu o příměří, ale navzdory dohodě zaútočil a v květnu roku 68 n. l. nepočetnou armádu povstalců v bitvě u Vesontia (dnešní Besançon ve Francii) porazil. Poražený Vindex spáchal sebevraždu.

Z pohledu císaře Nerona už ale škoda napáchána byla. Legie Verginia Rufa se pokusily prohlásit svého velitele císařem, ale ten jejich výzvu moudře odmítl, a tak se senát nespokojený s vládou císaře Nerona dál soustředil na Galbu jako na vhodného kandidáta. Počátkem června spáchal

Nero sebevraždu v mylném domnění, že ho senát vyhlásil nepřítelem státu, a římská nobilita s úlevou prohlásila Galbu císařem. Ten ihned vyrazil z Hispánie do Říma, aby se ujal trůnu, a vše nasvědčovalo tomu, že dojde k hladkému převzetí moci bez zničující občanské války. Nový imperátor byl dost starý na to, aby jako dítě zažil ještě božského Augusta, a všeobecně se očekávalo, že naváže na silnou vládu prvního císaře, na jeho stabilitu, včetně obnovení míru v zemi. Očekávalo se též, že si určí vhodného nástupce, jemuž trůn jednou předá, nebo jednoduše v pokoji zemře, až nastane ten správný okamžik. Zdálo se, že nastává nová doba, slibující návrat ke starým dobrým pořádkům správy státu, založeným na římských ctnostech, jakými byly důstojnost a oddaná služba vlasti, doba, která učiní konec excesům uplynulého století. Tak tomu ale být nemělo…

Prolog

Británie, červen roku 43 n. l.

„Takhle to tedy bude. Celý to mašírování z Horní Germánie na pobřeží, ukecávání chlapů, aby riskovali Neptunův hněv a nalodili se na ty kocábky, i když jsou z moře posraný strachem, další pochody a manévry po přistání…“ Mluvčí se odmlčel a díval se přes oparem zahalené údolí, na jehož obrysy dopadaly jemné, narůžovělé stíny východní oblohy za jeho zády. „A na konci toho všeho jenom řeka a armáda zběsilých divochů, kteří nás rozhodně nemíní pustit na druhou stranu.“

Gnaeus Hosidius Geta shlížel z vrcholku kopce na své legie, vyčkávající v postavení podél řeky, které zaujaly již včera večer před setměním. Nyní byly v šeru před východem slunce téměř neviditelné a Geta zvedl svůj pohled přes řeku, razící si cestu nivou při úpatí kopce, k temné mase kmenových válečníků, krčících se v hloučcích u kouřících táborových ohňů, které jako nepatrné krůpěje světla zářily v ranním přítmí. I když byl na svoji hodnost legáta obdivuhodně mladý, bylo mu teprve třiadvacet, byl již zkušeným veteránem úspěšného vojenského tažení v Africe z loňského roku a vynaložil nesmírné úsilí, aby se mohl zúčastnit i dlouho očekávané výpravy, jejímž cílem bylo dobýt ostrov Británie. Činil tak navzdory skutečnosti, že si na kariérní dráze *cursus honorum* vydobyl již to nejvyšší postavení pro muže ze senátorského stavu, totiž funkci římského konzula. Nyní mu tedy náleží zodpovědnost za veškerá rozhodnutí o nasazení a rozmístění pěti a půl tisíce legionářů jeho Čtrnácté legie „Geminy“ a podpůrných batavských sborů, pakliže se ovšem budou držet bojového plánu, na němž se včera večer dohodli na poradě v hlavním velitelském stanu. Na základě svých zkušeností ani na okamžik nepochyboval, že jeho muži okusí bitvu dřív, než slunce nad plání opět zapadne.

„Přesně tak…“

Jeho druh přikývl, ale ani on nespouštěl oči z mohutné armády shromážděné na druhém břehu, v níž se bezpochyby shromáždila bojová síla dobrého půl tuctu britanských kmenů, jejichž počet sliboval mužům Getovy Čtrnácté i jeho Druhé Augustovy legie perný den, pokud jim plán, v jehož přípravě sehráli oba dva stěžejní roli, nevyjde tak, jak předpokládali. Jeho odpověď byla na muže jindy tak otevřeného a rázného až nezvykle tichá a prozrazovala nervozitu z událostí nadcházejícího dne. „Přesně tak. Takhle to tedy bude. Tam na druhým břehu je sto padesát tisíc modře pomalovaných barbarů, proti nimž máme sotva třetinu mužů. Zkušenějších, lépe vyzbrojených, vycvičenějších a ukázněnějších, navíc s plánem, který nám umožní využít všechny naše výhody…, ale jaký plán přežije okamžik, kdy je poprvé vrženo kopí?"

Geta se na něj v polosvětle krvelačně usmál.

„Nervózní, Flavie Vespasiane? Ty, který jsi z nás nejklidnější a nejpevnější?"

Starší muž potřásl hlavou.

„Jen takové přemítání člověka, který už pochopil, že na tomto jediném dni závisí celá jeho kariéra, kolego. Vy všichni myslíte na to, jak rychle si smočíte meče v krvi divochů, kolik slávy si v jediné bitvě vydobudete, zatímco já před sebou vidím tisíce způsobů, jimiž mohu v té řece utopit svoji poslední šanci prokázat své schopnosti. Skončil bych pak se stejným pocitem marnosti, jako když mi Caligula hodil do tógy hromadu kobylinců, protože prý nedokážu udržet ulice čisté. Nebo tam jednoduše padnu. A smrt je možná s ohledem na římský vztah k porážce to lepší řešení. Jediné, co mi dělá starost, je, že bych tím nejspíš zklamal svého nejbližšího přítele, který se tolik snažil, aby mě sem dostal."

Mladší muž se mírně usmál jeho zamračenému výrazu a mávl rukou k mase Britanů na protějším břehu.

„Jen se na ně podívej, kolego. Je tady snad jeden každej válečník z týhle bohy zapomenutý země. Sešli se tady ze stovek mil široko daleko, aby se postavili našemu vpádu na své území. Někteří z těch chlapů tam na druhém břehu už měsíce neviděli své vesnice, přesto i nadále neochvějně stojí, připravení zabránit našemu postupu. Jejich kněží už jim odvyprávěli, jak jsme se vypořádali s kmeny, které jsme porazili v Gallii, jak jednáme

s těmi, co se nám postaví. Vědí, že kdyby se z vlastní svobodné vůle rozhodli přidat na naši stranu, ušetřili by si hrůzy, které následují po každé bitvě, v níž Římané triumfují: jatka, otroctví a znásilňování jejich žen. Vědí, že v případě porážky přijdou o všechno, co je jim drahé, ale přesto si zvolili boj. Bohové podsvětí, Tite, vždyť oni přímo překypují touhou se s námi utkat! A kdybychom nepostupovali natolik obezřetně, abychom se vyhnuli jakékoli léčce, už by nás nejspíš zadupali do země. Jejich náčelníci však vědí, jak krvavý a nerovný boj by následoval, kdyby své muže nechali volně zaútočit proti našim štítům. Rozsekali bychom je na kusy, a tak jenom vykukují z bezpečí na druhém břehu řeky v naději, že ji pod hrozbou jejich kopí nedokážeme překročit. Nabízejí nám bitvu, po níž vůbec netouží. Podívej se na ně. Copak takhle vypadá armáda, která se chystá k boji?"

Oba muži upřeli zrak k vojenskému ležení Britanů na druhém břehu. Jen těžko si mohli představit větší kontrast s uspořádanou precizností, s níž čtyři římské legie a jejich pomocné kohorty vyčkávaly na určených pozicích v těsné blízkosti řeky.

„Nadávají nám do zbabělců kvůli tomu, že nebojujeme muž proti muži jejich stylem, ale sami se schovávají za úzkým příkopem plným vody, protože si myslí, že je ochrání proti našim zbraním. Dnes, můj milý příteli, je den, kdy se i oni poučí, jak jsme si podmanili téměř celý svět."

Otočil se na Vespasiana s nuceným úsměvem na tváři.

„Můj otec se mi pokusil zabránit, abych se k tažení přidal. Prý jestli mi Afrika nestačila, jestli mi dobyté vítězství a zajetí náčelníka Maurů nepřineslo dostatečné uspokojení a našemu jménu slávu. Stačilo ale, abych mu ukázal posmrtné masky našich předků, shlížející na nás ze zdí a vyzývající mě, abych i já sloužil vlasti stejně oddaně jako oni. Když dostanu šanci, ukážu té otrhané bandě sedláků a lovců, jak se chová římský aristokrat, když kolem zuří bitva a ve vzduchu je cítit smrt a krev."

Kývl na staršího muže.

„A ty, Flavie Vespasiane, ani na okamžik nepochybuju, že se zachováš úplně stejně. Možná nepocházíš z tak starého a známého rodu jako já, ale i ty máš v krvi železo. Ty i tvůj bratr jste císaři sloužili stejně oddaně jako mužové s desetkrát delšími rodokmeny."

„Děkuji ti, Hosidie Geto. To je od muže tvého vznešeného postavení velká chvála."

Mladý aristokrat se otočil a zjistil, že za nimi stojí další důstojník. Kývnutím hlavy prokázal úctu vysoké hodnosti příchozího.

„Zdravím, Flavie Sabine. Posílá tě snad vrchní velitel, aby ses ujistil, že tvůj bratr a já splníme povinnosti, které nám bitevní plán stanovil?"

Sabinus, hodností legát, i když bez vlastní legie, sloužící ve štábu nejvyššího velitele, se pobaveně usmál.

„To opravdu ne. Náš vojevůdce je přesvědčený o vašich schopnostech provést bitevní plán přesně tak, jak jsme se domluvili. Po pravdě řečeno by byl mnohem raději, kdybych zůstal po jeho boku a byl připravený reagovat na vývoj plánu, jakmile vaše legie nepřítele zatlačí a vytvoří průlom. Přesvědčil jsem ho, že natolik rychlá a zběsilá bitva, jaká nás dnes nejspíše čeká, představuje i naprosto mimořádnou zátěž na celé velení a navrhnul jsem mu, že vaše jednotky doprovodím k břehu pro případ, že by některý z vás nešťastným řízením osudu ztratil schopnost velet. Všichni koneckonců víme, že stačí jeden dobře mířený šíp a zkazí člověku celý den."

Oba velitelé legií si vyměnili rychlý pohled a Getova tvář se vzápětí roztáhla lehkým úsměvem.

„Nevím, jak tady tvůj bratr, Flavie Sabine, ale já rozhodně nemám v úmyslu posloužit nějakému barbarovi jako jehelníček! Bojovník, který si přijde pro můj život, se mi při svém pokusu bude muset dívat pěkně zblízka do očí!"

Oba bratři se na mladšího muže usmáli a v jejich očích se zrcadlila upřímná něha. Teprve potom se Flavius Vespasianus otočil zpátky k bojišti pod nimi.

„Můj bratr Sabinus si přišel zahrát na supa, který se snese z výšin, aby hodoval na našich úspěších v případě, že jednoho z nás postihne smůla a padne."

Jeho starší sourozenec potřásl hlavou v předstíraném rozhořčení.

„Tvůj bratr Sabinus se ve skutečnosti přišel podívat na pomocné germánské sbory našeho Hosidia Gety, aby se na vlastní oči přesvědčil, proč na ně legát Čtrnácté bez ustání pěje samou chválu. Takže, můj milý Geto, prozraď mi, co přesně jsi měl na mysli, když jsi včera trval na tom, abychom ty tvé obrněné divochy dnes nasadili do první linie?"

Geta přikývl a podíval se přes řeku kritickým pohledem muže, který si je dobře vědom nebezpečí hrozících jeho jednotkám, pokud by velení třímal v rukou muž, jenž by nedokázal správně posoudit jejich přednosti i slabiny.

„Velmi příhodná otázka. A když už ti k ní podám vysvětlení, dovol mi, abych se tě i já na něco zeptal. Pověz mi, Flavie Sabine, co je tou největší hrozbou, které se dnes musíme ze strany Britanů na druhém břehu obávat?"

Výše postavený důstojník odpověděl bez zaváhání.

„Jejich válečných vozů, to je jejich nejsilnější zbraň. Stojí proti nám na sto padesát tisíc Britanů, ale z valné většiny jsou to jenom sedláci a lovci, někteří odvážní a stateční, jiní ne, ale jen velmi málo z nich má takový výcvik a kázeň jako naši muži. Jejich největší a nejkvalitnější bojovou sílu představují osobní družiny jednotlivých králů, ti nejlepší a nejstatečnější válečníci, vybraní, aby svého náčelníka doprovázeli do bitvy a bojovali přímo po jeho boku. Je jich dohromady pár stovek, ale jsou již od dětství cvičení k boji; mají tu nejlepší výzbroj a jejich kněží je dokážou namotivovat až k šílenství, takže se bojí hanby a zneuctění v očích svých bohů víc než smrti. Dej si tohle dohromady s dvěma stovkami válečných vozů, které nám naši zvědové nahlásili, a je zřejmé, že jejich vojevůdce může do každého z nich postavit dvojici svých nejlepších bojovníků a tryskem je přemístit na libovolné místo na bojišti, kde mohou představovat rozhodnou údernou sílu."

Geta s naprostou vážností přikývl.

„Přesně tak. Několik stovek vybraných mužů vržených na jediné místo na bojišti rychlostí útočící těžké jízdy, na místo, kde mohou napáchat největší škody, jakmile jejich velitel zjistí, že se mu tam otevírá šance. Pokud se legii nepodaří při přechodu přes řeku udržet v dešti jejich šípů linii, vrhnou se na nás tihle týpci jako sršni přesně v okamžiku, kdy se naši muži budou snažit vyškrábat na břeh. Jen bohové vědí, kolik našich při tom dokážou pobít, možná i orlonoše nebo dokonce legáta? Mohli by zpomalit nebo přímo rozbít náš pokus dostat se na druhý břeh dřív, než tam stačíme vytvořit předmostí. Kdyby se nám ale podařilo ty vozy zničit…"

Geta vyčkal, až si oba bratři nechají projít jeho slova hlavou.

„Ale jejich vozový park chrání prakticky celá masa armády. Jak bychom se k nim…?"

Vespasianus se odmlčel a zadíval se do tváře svého mladšího druha. Ten po chvíli ukázal směrem dolů k římským jednotkám, které se v šeru řadily na východním břehu řeky.

„Tvoje Druhá legie již brzy zahájí přechod, Flavie Vespasiane, a bude to muset zvládnout pod nejprudší palbou, jaké bude nepřítel schopen. Vaším cílem je vytvořit předmostí pro další postup mé Čtrnácté. Jestli ale nepodnikneme něco, čím bychom tvé muže ochránili, jejich první řady se v okamžiku, kdy vylezou z vody, ocitnou pod náporem celé kohorty těch nejlepších šermířů, jakým kdy čelili, a zcela jistě se tak stane ještě dříve, než stačí zformovat alespoň nějakou linii. To pochopitelně v případě, že by se nepodařilo zabránit, aby se přesunuli na břeh dříve než tví muži. K naplnění tohoto cíle nám významně napomáhá skutečnost, že své koně odvedli s na volno spoutanýma nohama o kus dál stranou od tábora, aby přes noc nedošli k újmě, protože jejich muži už nejspíš pořádně hladoví."

Sabinus přimhouřil oči a s novým porozuměním se zadíval dolů na nastupující legie a jejich pomocné oddíly.

„Chceš snad říct, že jsi rozkázal svým Batavům, aby zaútočili ještě dřív, než Druhá legie zahájí přechod?"

„Jakmile se rozední natolik, aby viděli, co se kolem děje, ano, pak zaútočí. A vy se na vlastní oči přesvědčíte, čeho jsou mí obrnění divoši schopní."

„Centurioni! Ke mně!"

Kohorty byly rozmístěné v přesně vymezeném prostoru v jejich typicky nestandardní formaci v mezeře mezi levým křídlem Deváté legie a pravým křídlem Druhé Augustovy a jejich prefekt Gaius Julius Draco vyčkával. Důstojníci se shromáždili kolem jeho stanoviště za první řadou tří centurií, z nichž každá zaujala nezvyklý bitevní pořádek tvořený třemi řadami po osmi jezdcích a šestnácti pěších vojácích, přičemž po boku každého jezdce stáli vždy dva pěšáci. Za normálních okolností by v tomto okamžiku zaujal pozici před svými muži a prováděl svoji pravidelnou prohlídku před bitvou, hledaje i ty nejmenší známky strachu či slabosti, s nimiž se jako vždy vyrovnával svým drsným, obhroublým způsobem. Nyní, v přítmí před úsvitem, se místo toho postavil do bezpečí za svými osmi kohortami, kam si přivolal i své důstojníky, aby ani jeden z nich neriskoval, že si bystré oči nepřátel na

druhém břehu všimnou, že něco není už na první pohled jako obvykle. Shromáždili se těsně kolem něj, na tváři zřetelně patrné napětí mužů, kteří věděli, že zanedlouho začnou na druhém břehu prolévat krev nepřátel impéria.

„Římani by teď pronášeli projevy a chvástali se svojí nadřazeností nad těmi barbary tam za vodou…“ Jeho důstojníci se na něj jen spokojeně zašklebili a s ohledem na své mnohaleté zkušenosti dobře věděli, co bude následovat. „No jasně, to je náš starej Draco, říkáte si, co? Všichni už předem víte, co bude dál, protože vám to před každou bitvou opakuju pořád dokola. Jak nemusíme plýtvat časem a ujišťovat se, že jsme lepší než ti barbaři za vodou, protože když z nás shodíte všechno to železo, který na nás Římani navěsili, abysme v něm bojovali, *jsme* ti barbaři tamhle za vodou.“ Prefekt se odmlčel a přejížděl své důstojníky tvrdým pohledem. „Akorát mnohem nebezpečnější. Mnohem nebezpečnější. Jsme totiž Batavové!“

Odmlčel se, jako to dělával pokaždé, aby měli důstojníci čas vzít si jeho slova náležitě k srdci, aby se znovu sžili s legendou o své zuřivosti a nezdolnosti, aby do nich vstoupila, opanovala je a řídila jejich další kroky. Věděl, že jeho výzva v nich vyvolá jejich divokého ducha překrytého nánosem romanizace, povzbudí jejich přirozenou touhu po boji a učiní ji ještě smrtonosnější, protože právě to byly jejich největší zbraně, pro které si je a jejich klientské kmeny Římané tak oblíbili, přivedené nyní k dokonalosti tou nejlepší římskou zbrojí, kterou měli k dispozici.

„Ptáte se teď, proč vám tohle melduju už zase do hlavy, když jste to slyšeli už tolikrát, co?“

„Protože bitva, co nás čeká, bude stejná jako všechny předchozí, které jsme pro Řím vybojovali?“

Mluvčím byl Gaius Julius Civilis, jak znělo jeho římské jméno, i když lidé jeho kmene mu říkali Kivilaz, vysoký, svalnatý mladík rychlých slov i činů, vždy připravený k boji, nebo tak se Draconovi alespoň jevil. Draco na něj shlížel kritickým okem člověka, jemuž bylo známo, že se nejspíš dívá na svého nástupce coby vojenského vůdce kmene. Jeho muži ho zbožňovali, ať už to bylo pro jeho útočnou výbušnost a neustálou ochotu s nimi soutěžit, zatímco vyšší důstojníci nad jeho prudkostí jen tolerantně přivírali oči. Níže postavení vrstevníci mu pak prokazovali obezřetnou úctu, neboť si byli dobře vědomi, že jejich zdánlivá rovnost v rámci vojenského kon-

tingentu kmene v římské armádě je jen zdvořilou fikcí. Kivilaz byl jejich korunní princ, muž, jehož rod by ještě před sto lety seděl na trůně a vládl svým poddaným mocí rovnou polobohům. Dnes členové rodu zastávali v hierarchii kmene postavení poněkud specifikovanější. Římané uznávali pokrevní linii posledního krále a jeho potomkům přiznávali právo členství v širší císařské *familii*, a i když nedisponovali žádnou větší oficiální mocí než kterýkoli jiný člen kmene, neboť jejich území nyní spravoval volený správce, udržovali si nad samotnou volbou správce efektivní kontrolu, takže jejich skutečná moc byla i nadále téměř královská. Draco se na mladíka lehce zaškaredil a vyloudil tak na tvářích ostatních důstojníků smích.

„Opakuju tu stejnou věc stále dokola jednoduše proto, centurione, že je to pravda. A tobě se konečně nabízí příležitost, aby sis ostříhal vlasy, pokud tedy dnes pro slávu svého kmene nejen zabiješ, ale stihneš se i ve zdraví vrátit."

Prefekt si počkal, až utichne pobavený a dobrosrdečný smích na účet mladého důstojníka ze strany jeho starších kolegů, přičemž jeden z nich, Kivilazův nejbližší přítel, ho zvesela zatahal za jeho dlouhou, spletenou hřívu obarvenou na tradiční rudou barvu, symbolizující bojovníka, jenž pro svůj kmen dosud neprolil krev nepřítele.

„Protože Římani jako obvykle šlápli do vosího hnízda a rozzuřili ty vosy natolik, že se všechny do jedný vyrojily ven, aby si to s nimi vyřídily. Vidíte je?"

Draco ukázal rukou k mase kmenových válečníků utábořených na protějším břehu, jejichž přesné rozmístění určovaly převážně žhnoucí uhlíky a jiskry táborových ohňů.

„Tam na druhý straně je dost chlapů, aby zmařili jakýkoli pokus dostat se přes řeku a zatlačili nás, poražené a zlomené, zpátky do vody, na břehy nahusto pokryté těly římských legionářů. Pochopitelně v případě, že se bitva bude vyvíjet způsobem, který očekávají, jenže to se nestane. Tihle Britani totiž vůbec netuší, koho proti sobě mají. Jsou připravení jen na to, co od Římanů až dosud zažili: spořádané řady těžké pěchoty, taktická opatrnost a pomalý, disciplinovaný postup hned, jakmile se slunce vyhoupne dostatečně vysoko, aby osvětlilo bojiště. S čím ale, bratři, nepočítají, jsou Batavové, kteří jim ještě za šera, kdy myslí na svý ženský a honí

si při tom péro, skočí po krku jako smečka divokých psů. Už brzy přijde čas, kdy se tahle země bude třást před naším jménem strachy, ale teď ještě ne, teď pro ně nejsme nic, čeho by se měli bát. Nechrání se proti nám, protože nemají ponětí, čeho jsme schopní a co jim můžeme udělat. A až na to přijdou, bude už pozdě."

Rozhlédl se po svých mužích.

„Zaútočíme hned, jak připravíte své muže. Řekněte jim, že řeku překročíme v naprosté tichosti. Nikdo nebude na nikoho nic křičet, nebude pořvávat na Britany žádný oplzlosti, žádné pajány. Nesmí tušit, že se k nim blížíme, že jsme na jejich straně dřív, než mezi ně skutečně vpadneme. Jakmile jednomu z nás vstříkne do ksichtu první britanská krev, můžete řvát, co hrdlo ráčí, ale do té doby chci mít naprostý klid a každýho, kdo tenhle rozkaz poruší, nechám zbičovat tak, že mu budou ze zad lítat kusy masa. A připomeňte jim, že se přes tu řeku brodíme jen kvůli týhle jediný věci, ale že ji musíme provést tak, že si Britani po dnešku naserou do gatí pokaždý, když uslyší naše jméno. Možná to není úkol hodný bojovníků, jako jsme my, ale když už to musíme udělat, uděláme to jako vždycky, rychle a nemilosrdně. Jako praví válečníci. A teď se před útokem pomodlíme."

Kývl na muže vyčkávajícího za jeho zády a první centurio předstoupil s jistotou válečníka, který si je dobře vědom svého postavení uvnitř kmene i svých mimořádných schopností splnit vše, co od něj jeho povinnosti vyžadují. Na místě obvyklého centurionského chocholu měl na přílbě uvázanou černou vlčí hlavu s pysky staženými hrozivě dozadu a vyceněnými zažloutlými tesáky, označující kněze, jenž v bitvě bojuje po boku svých válečníků a počíná si stejně zuřivě jako oni, i když se kromě svých velitelských povinností zároveň stará o jejich duchovní potřeby.

„Jako váš kněz mám za úkol prakticky to samé jako náš bratr Draco. Nic z toho, co vám já nebo on můžeme říct, z vás neudělá lepší bojovníky, nepomůžeme vám zasít do řad našich nic netušících nepřátel více smrti. Draconova role v tomto okamžiku spočívá v tom, aby vás ujistil, že jste ti nejlepší válečníci z celého impéria, vzpínající se na řetězu a celí nedočkaví, aby vás už konečně vypustili na tyhle nevědomé děti…" Mávl rukou k řece, která ještě stále tonula v šeru. „Můj úkol je připomenout vám, že Náš Pán Herkules nás neustále sleduje, ale *dnes* ještě více než jindy, a celý nedočkavý

čeká na oběti, které mu přineseme. Takže, bratři moji, až začnete zabíjet, zabíjejte s jeho jménem na rtech, a jestliže má být dnešek dnem, kdy pro čest svého kmene padnete, umřete zahaleni oblakem slávy a vezměte s sebou tolik nepřátel, kolik jich může jeden bojovník pobít. Jestli máte zemřít, nechť je vaše smrt obětí, kterou mu přinesete, a pošlete před sebou tolik nepřátel, abyste byli hodni jeho společnosti."

Draco přikývl.

„Moudrá slova a stejná teď předávají i ostatní kněží mužům v centuriích. Přesto si pamatujte, tohle není bitva, v níž byste měli dobrovolně hledat svou slavnou smrt. Čeká nás horký léto plný bojů a k tomu potřebuju svý centuriony živý, takže žádné chorály za mrtvé, a jestli někoho z vás uvidím, že úplně zbytečně riskuje život, osobně si to s ním vyřídím, pokud tedy přežije."

Mávl rukou a propustil je k jejich jednotkám.

„To by stačilo. Běžte a vyřiďte svým mužům, že nadešel čas, aby v sobě znovu probudili opravdový Batavy."

„Už se pohnuli."

Vespasianus upíral zrak do tmy a jen stěží dokázal rozlišit muže batavských kohort, vystupující z dlouhé linie legií a pomocných sborů, které tvořily železnou hradbu podél meandrujícího koryta řeky Medui v místě zvoleného bojiště. Upřeně sledoval dění na druhém břehu a napínal sluch, jestli neuslyší sebemenší náznak poplachu ze strany nepřítele, který přece musel řeku hlídat, ale jediným zvukem byl křik centurionů a jejich zástupců, kteří před linií organizovali své muže do bitevního pořádku.

„Jak je možné, že je nevidí?"

Geta se usmál. „Vlastně je to prosté. Britani žádný útok neočekávají, a tudíž po něm ani nepátrají. Ohně, u nichž se hřejí a na kterých si chtějí připravit snídani, potlačily jejich schopnost vidět ve tmě. A nyní, pánové, sledujte, jak se nemožné stává skutkem."

První kohorta Germánů pokročila až na východní břeh a bez zastavení vstoupila do říčního proudu, očividně lhostejná k faktu, že voda zde byla podle všech zpráv hlubší, než aby dosáhli nohama na dno, obzvlášť, když do odlivu zbývala ještě dobrá hodina. Vespasianus potřásl nevěřícně hlavou.

„Oni plavou? V brnění? Bohové podsvětí, tyhle zkazky jsem slyšel, ale nikdy jsem jim příliš nevěřil."

„Až do dneška?" Geta se spokojeně usmál na své bratry důstojníky. „Teď už tomu věřit můžeš, ale je to pořád jen polovina toho, co dokážou."

Draco plaval vedle vedoucího koně decuriona jízdní *turmy* jeho první centurie, oddílu o síle dvaceti šesti mužů, a na okamžik se ohlédl za sebe, zpět ke břehu, a spokojeně si sám pro sebe zhodnotil rychlost, s níž se další řady jeho mužů nořily do vln. Po boku každého koně plavali vždy dva plně ozbrojení vojáci. Jednou rukou se přidržovali sedla, druhou si pod sebe tlačili štít, aby tak využili lehké nadnášení, které jim plocha štítu poskytovala, a kopali nohama, jimiž se poháněli vpřed, zatímco jezdec se přidržoval v sedle nad vodou pomocí uzdy. Muži i zvířata plavali v naprostém tichu a pouze zrychlený dech koní prozrazoval zvýšené úsilí zvířete, které muselo podpírat váhu tří mužů. Draco při pohledu na své muže pocítil stejnou povznášející pýchu jako pokaždé, když se svými bratry z kmene tento manévr nacvičoval nebo ho využil k překročení řeky a nečekanému a zničujícímu přepadení křídla nepřátelské linie. Protější břeh se zvolna nořil ze tmy a kůň vedle něj se lehce zakymácel, když se jeho kopyta dotkla bahnitého dna. Ucítil, jak mu říční bláto svírá boty, a prudce zapumpoval nohama, aby udržel rychlost s koněm, jehož jezdec se nakláněl dopředu a tiše krotil dychtivou snahu svého zvířete dostat se co nejrychleji na břeh.

Pustil se sedla a ukázal optionovi, ať pokračuje dál.

„Dvě stě kroků nahoru po svahu a držet pozici," pošeptal mu. „Vytvořte řady pro další postup a počkejte na mě. *A tiše*."

Oba muži, decurio i optio, přikývli a ztratili se v přítmí, zatímco Draco se obrátil zpět k řece a jeho tělo se ještě vzpamatovávalo z námahy z plavání v plné zbroji, kdy vás dolů táhne i těžká vlněná tunika nasáklá vodou. Počkal, až se z vody vynoří zbytek prvních tří centurií za svými vedoucími koni, jež následovali v tak těsném sledu, že kolem něj všech sedmdesát zvířat prošlo dřív, než se stačil vydýchat. Poslední tři centurie kohorty jim byly těsně v patách a Kivilaz mu kývl uznale na pozdrav, když ho tiše míjel v čele svých mužů, na tváři natolik odhodlaný výraz, až na něm působil téměř komicky. Poslední řady první kohorty prošly kolem prakticky sou-

časně s čelem kohorty druhé. Její první centurio vylezl na břeh, crčela z něj voda, ale ještě celý zadýchaný Draconovi zasalutoval. Draco mu jeho pozdrav opětoval a odvrátil se ke svahu, ponechávaje zodpovědnost za říční břeh v rukou velitele, jehož vojáci se právě nořili z řeky. Zamířil rychle vzhůru, kde již našel první řadu své kohorty zformovanou a připravenou vyrazit, kompaktní masa svalů, kostí a oceli. Batavští bojovníci stáli po boku svých koní, jejichž mohutného vzhledu se díky výcviku již dávno neděsili, stejně jako si i zvířata zvykla na přítomnost obrněných mužů po obou bocích.

„Nějaký známky života?"

Draconův optio odpověděl sotva slyšitelným šepotem.

„Všude je naprostý klid. Mám tam poslat zvěda, než se zformujeme?"

„Jo, ale potichu."

Otočil se zpět k řece a scházel dolů kolem čekajících kohort, povzbuzen vědomím, že všechny jeho jednotky, nekonečný proud mužů a zvířat, jsou i nadále téměř neviditelné, i když obloha nad nimi již začínala blednout. Postupující kohorty pospíchaly vzhůru a řadily se těsně za oddíly před sebou. Jejich muži si ždímali vodu z tunik a vytřásali ji i z pochev svých mečů v posledních přípravách k bitvě, masírujíce si zkřehlé údy, aby do nich vehnali alespoň nějaké teplo. Ti nejbližší po něm vrhali tázavé pohledy, celí nedočkaví vyrazit. Draco zavrtěl hlavou a jeho slova byla natolik tichá, že je slyšelo jenom pár z jeho mužů.

„Ještě ne. Ale už brzy."

Ze tmy se k němu přidala zmáčená postava a Draco zasalutoval muži, v němž poznal tribuna, kterému legát udělil povolení přeplavit se s nimi přes řeku, aby mohl svým velitelům podat zprávu o průběhu útoku.

„Tribune Luperku."

Říman uchopil pořádný kus své mokré tuniky a pečlivě si ho vyždímal, načež se rozhlédl kolem sebe.

„A co teď, prefekte Dracone? Jsme připraveni zaútočit? Skutečnost, že jsi mi dovolil, abych si s vámi zaplaval až sem, musí nutně znamenat, že jsi mezi mou křehkou tělesnou schránku a Britany rozmístil celé své velení."

Draco se na něj usmál a jeho úsměv potvrzoval něhu, kterou k mladému Římanovi pociťoval již od doby, kdy mu legát Geta tribuna přidělil k jeho batavským kohortám. Říman plnil v rámci kmene a jeho spojenců pouze

roli pozorovatele a neměl žádnou oficiální velitelskou pravomoc, protože kmen si na základě dohody jmenoval vlastní velitele, ale jeho dychtivost po boji byla stejně zřejmá jako u jeho vlastních mužů. I proto si ho oblíbili, protože bylo jen málo věcí, které by kmen uznával víc, než muže zrozeného s touhou k boji.

„Jsme připraveni, tribune. Jen se drž u mě a nedělej žádný hlouposti. Opravdu netoužím po tom, abych tuhle bitvu vyhrál, a pak musel řešit průser, že jsem jednoho mladýho římskýho aristokrata nechal propíchnout kopím."

„Nebo zakopnout a spadnout na vlastní meč?" Říman se v pološeru usmál. „Musíš mi taky trochu věřit, Dracone. Můj otec přece nevyhodil peníze jen tak z okna, když mi deset let platil ty nejlepší učitele šermu, aby se nakonec dozvěděl, že jsem skončil kdesi v blátě úplně bezvýznamného bojiště, které je sotva hodné svého jména. Jestli už mám pro slávu Říma zemřít, očekávám podstatně okázalejší bitevní pole!"

„Kde jsou teď?"

Poslední z osmi batavských kohort překročila řeku a splynula v šeru na druhém břehu, neviditelná všem, kteří se je z opačné strany pokoušeli vysledovat.

„Mají rozkaz neútočit dřív, než budou v plné síle."

Geta se upřeně díval přes řeku na britanský tábor.

„Pak ale musí udeřit rychle a tvrdě. Že se tak děje, to poznáme snadno podle křiku, pokud se tedy můžeme spolehnout na to, že se Germáni budou řídit rozkazy, které dostali…"

Draco spokojeně přikývl, když poslední z jeho mužů vyběhli vzhůru do svahu, ještě celí zadýchaní z náročného plavání v plné zbroji, a sevřel ruku prvního centuriona osmé kohorty.

„Zatím dobrý. Nechám tvý chlapy chvíli vydechnout a vyrazíme. Jdeš se mnou, tribune?"

K čelu bojového proudu se připojili vyslaní zvědové, kteří se vrátili z krátkého průzkumu okolí, a zasalutovali Draconovi, jenž s Luperkem v patách dokončil rychlou prohlídku celé délky svých jednotek.

„Co jste zjistili?“

„Na východ volný terén, zhruba čtvrt míle. Z jihu jsou slyšet koně i lidi.“

„Nějaké známky poplachu? Křik, nebo náznaky, že by se koně chystali vyrazit?“

„Ne, pane.“

Obrátil se k trojici centurionů v první řadě.

„Připravte své muže. Vyrazíme na můj rozkaz.“

Mávl rukou a vedl je krokem vpřed s jistotou, že každá další řada sama vyrazí za oddíly před sebou. Meč měl i nadále v pochvě a spolu se svými muži sebejistě stoupal kradmými kroky po mírném svahu, který jim, jak doufal, umožní, aby se nepozorovaně protáhli kolem levého křídla nic netušícího nepřítele. Když napočítal dvě stě kroků, vystoupil z první řady a zasyčel k centurionům čelních centurií tichý rozkaz, aby jim zároveň rozmáchlým gestem ukázal doprava, zatímco on sám zůstal stát a směroval další tři centurie, aby pokračovaly za první trojicí. Vojáci provedli čtvrtobrat a změnili směr postupu tak, že místo podél konce nepřátelské linie nyní směřovali přímo do týlu, samozřejmě v případě, že jeho odhad vzdáleností odpovídal skutečnosti. Přenechal úkol řadit blížící se centurie prvnímu centurionovi a pospíchal vpřed, aby dostihl první řadu své kohorty. Rozpaženýma rukama přikázal koloně zastavit. Po chvíli dorazili i koně a muži čela druhé kohorty a zařadili se vpravo od první kohorty v plynulém přechodu z pochodového proudu do bitevní linie o hloubce dvou centurií, který na cvičišti opakovali stále dokola a dokola, až se jim stal druhou přirozeností. Počkal, až se do dlouhé řady koní a lidí zařadí i osmá kohorta, a sám se postavil do první řady, opět vedle koně decuriona *turmy*, a zvedl pravou ruku ke rtům, připravený vydat signál, na který jeho muži již netrpělivě čekali.

Poryv větru roztrhl na krátko závoj ranní mlhy oddělující je od nic netušících Britanů a Draconovi poskočilo srdce radostným vzrušením, když necelých dvě stě kroků před sebou spatřil naprosto chaotické ležení nepřítele. Koně byli uvázaní u kůlů za neuspořádanou linií stanů a ohnišť, a vozy, které měli co nejrychleji dopravit do bitvy, stály porůznu, bez jakéhokoli pořádku. Mlha se znovu zavřela, aniž by někdo v táboře zpozoroval sebemenší náznak toho, že by o nich zoufale neopatrný nepřítel

věděl. S téměř krvežíznivým úsměvem se chytil sedla mohutného válečného koně, vsunul si dva prsty do úst a jednou ostře a hlasitě hvízdnul. Pronikavý hvizd se nesl podél první linie a oznamoval jeho mužům, že nastal čas boje. Decurio se vyšvihl do sedla a popohnal zvíře do klusu. Draco se rozběhl vedle něj a snažil se držet s jezdcem tempo. Stále se přitom přidržoval sedla a síla koně mu pomáhala běžet rychleji, než by to v plné zbroji dokázal bez něj.

Mlha se znovu rozplynula a útočná linie Batavů v průzračném ranním vzduchu bleskově uzavírala rychlostí pěti kroků za jediný úder srdce mezeru mezi nimi a nepřátelským táborem, který jejich přítomnost ještě stále nezpozoroval. Muž na hlídce u přivázaných koní vyděšeně vykřikl, když se na něj ze tmy znenadání vyřítila dunící linie obrněných jezdců. Jeden z prvních ho probodl kopím a muž zmizel pod kopyty zbývajících koní a okovaných bot, mrtev a rozdupán na kaši. Mezi koni vyběhlo asi deset Britanů a v sebevražedné odvaze se pokoušeli bránit svá drahocenná zvířata. Stačili sotva oběhnout překážející vozy a batavská útočná vlna je zasáhla plnou rychlostí. Pěší vojáci se pouštěli sedel koní, vedle kterých běželi. Jezdci přitáhli uzdy a v plné rychlosti prorazili zoufale slabou obranu divokým nárazem svých vztyčených štítů. Kopí pak ukončila životy těch, kteří v sobě nalezli tolik odvahy, aby jim dále vzdorovali.

„Centurie prvního sledu! Dopředu a vytvořit linii!“

První centurioni podél celé útočné linie rozpoznali chraplavý hlas svého prefekta a vyvedli své muže vpřed mezi nepřátelskými koňmi, aniž by přitom dbali jejich vyplašeného chňapání a vzpínání, kterého se báli méně než Draconova hněvu z liknavého plnění rozkazu. Vojáci vytvořili hradbu štítů o síle tří řad, doplněnou svými druhy, kteří seskočili z koní a ponechali je pod dohledem několika málo stráží, oštěpy namířené vpřed proti Britanům, kteří konečně procitli a pochopili, že bitva již začala. V jejich táboře vypukl nepřehledný chaos. Muži vylézali ze stanů, chápali se zbraní, a pokud byli i dost bohatí, aby si mohli dovolit drahou železnou zbroj, snažili se do ní co nejrychleji navléknout a postavit se nenadálému útoku. Draco se otočil k druhému sledu centurií, které nyní stály a vyčkávaly na další rozkazy, a vydal povel, jenž mu navzdory své nezbytnosti vháněl slzy do očí.

„Druhý sled! Podřízněte koním šlachy!“

Vyčkávající Batavové zabodli svá kopí do země, tasili meče a vyrazili mezi vozy, aby děsivý rozkaz splnili. Se zarputilým, sveřepým výrazem sekali a bodali do uvázaných zvířat a jejich rány ponechávaly nebohé koně chromé s přesekanými šlachami a svaly, hlasitě naříkající v bolestné agonii. Mladý legát Čtrnácté legie však na večerní poradě, při níž jim předal rozkazy, na své taktice trval.

„Zchromlý kůň na sebe nutně naváže nějakého chudáka, který ho bude muset dorazit a zbavit utrpení, a než se tak stane, vnese do řad nepřátel ještě větší zmatek a chaos. Je to navíc rychlejší, než kdybyste se je snažili zabít sami. Chci, abyste celý přepad provedli co nejrychleji a s naprostým minimem ztrát. Jednoduše tam vpadnete, uděláte, co máte, a stejně bleskově se zase stáhnete, protože mám takový neodbytný pocit, že vaši sílu budu ještě ten den hodně nutně potřebovat, prefekte.“

Draco se podíval přes linii štítů svých mužů na Britany, kteří se proti nim stavěli a jejichž počet prudce narůstal, protože konečně pochopili, že útok přišel z jiného směru, než očekávali, a stačili se přeskupit, připraveni čelit odhodlaným Batavům, očekávajícím v sevřené linii jejich protiútok. Rozcuchaní, dlouhovlasí britanští bojovníci se snažili co nejrychleji vydrápat mírným úbočím kopce k nepříteli, někteří dokonce uháněli jako pominutí, protože se z divokého nářku svých zvířat konečně dovtípili, co se za nepřátelskou linií odehrává. Ze sbíhajících se jednotlivců se zvolna stával mohutný proud. Draco si vyměnil rychlý pohled s tribunem Luperkem a souhlasně přikývl na jeho nevyřčený dotaz.

„Jestli odsud chceme vyváznout se zdravou kůží, bude lepší, když zaútočíme sami.“

Zvedl hlas tak, aby ho jeho muži slyšeli i ve stále silnějším jekotu blížících se Britanů a nářku jejich pobíjených koní, kteří jeden po druhém padali za oběť římským mečům, a vykřikl dlouho očekávaný rozkaz.

„Zformovat k bitvě. První řada vpřed!“

Centurioni podél celé linie osmi kohort opakovali povel a jejich štěkavé rozkazy vyslaly batavské bojovníky dolů po svahu vstříc blížícím se Britanům v uspořádané, neporušené a krokem postupující linii, se zvednutými štíty a oštěpy připravenými k boji. Když Britané spatřili, že jim jde nepřítel

naproti, ještě zrychlili a zvedli zbraně, plní zuřivosti a touhy vrhnout se na vetřelce a okupanty.

„Na ně!“

Batavská linie se střetla s vlnou běžců a v jediném okamžiku útok zastavila. Batavové sráželi své protivníky štíty, po kterých následovaly bleskové výpady kopími. Čepele jejich zbraní trhaly britanské bojovníky a rychlými a přesnými údery jim otvíraly břicha, stehna i hrdla a zabíjely s efektivitou, získanou tvrdým a nekonečným výcvikem bojovníků, kteří je třímali v rukou. Jakmile byl první útok zastaven, římská řada se opět pohnula o krok vpřed a střetla se s následnou vlnou Britanů, opakujíc ten stejný, dokonale zažitý postup. Britané se jako zběsilí vrhali proti jejich železné a dřevěné hradbě a tu a tam se jim podařilo najít skulinu v řadě a vzít život jednomu ze svých protivníků nebo ho alespoň zasáhnout a poslat krvácejícího k zemi, ale oni sami padali po stovkách, ničeni germánskou zuřivostí podepřenou nyní i římskou kázní, které poháněly Batavy krok za krokem vpřed. Jejich zbraně za sebou ponechávaly krvavou spoušť.

„Vystřídat!“

Centurioni vyštěkli další rozkaz a druhá řada každé centurie se pustila límců mužů v první řadě, protáhla se dopředu a zleva překryla své druhy štíty, aby jim umožnila bezpečné stažení z první linie. Ti stěží popadali dech únavou a vzrušeným vypětím z boje, zatímco se jejich kamarádi s obnovenou a stejně ničivou a neúprosnou zuřivostí vrhli proti dalším a dalším Britanům.

Z klubka mužů naproti první centurie se vyčlenila hrstka bojovníků a postavila se proti postupující římské linii. Půltucet sveřepých válečníků s dlouhými meči a malými štíty se pohyboval vpřed jako jeden muž. Každý si pozorně a upřeně prohlížel nepřítele před sebou a pokoušel se odhadnout slabiny, kterých by mohl využít. Jeden z nich, podle všeho vůdce, ukázal před sebe a vykřikl rozkaz. Muži přešli do běhu a v naprostém mlčení mířili k místu, kde byla římská linie v přirozeném chaosu bitvy na okamžik oslabená a otevřená. S brutální silou si mezi zvednutými štíty prorazili cestu a po obou stranách průlomu sekali do batavských vojáků, kteří před nimi začali ustupovat. Největší z Britanů zabil jediného muže stojícího mezi ním a tribunem Luperkem, namířil svůj meč na Římana, a aniž zpo-

malil, pokračoval v útoku. Z úst mu unikl divoký řev a sekl mečem Luperkovi po hlavě tak rychle, že se tribun zmohl jen na to, aby jeho ránu zablokoval. Vzápětí však zavrávoral dozadu, téměř omráčený silou úderu, který srazil jeho meč tak, že mu shora prudce narazil do přílby. Ještě otřesený zůstal bezbranně stát, neschopný zvednout znovu zbraň a bránit se nepříteli, který se ho chystal dorazit. Draco se vrhl dopředu a bodnul po Britanovi svým krátkým gladiem, ale ten se jen lehce, bez námahy zavlnil a ukročil stranou a jediným plynulým pohybem přešel z obrany k dalšímu útoku. Postoupil vpřed a tvrdou bronzovou puklicí svého barevně zdobného štítu zasáhl prefekta takovou silou, že ho odmrštil daleko dozadu. Již v klidu se otočil ke stále ochromenému tribunovi, zvedl meč až téměř do záklonu a s nelidským výkřikem do tváře bezbranné oběti švihl dlouhou čepelí dolů na tribunovu hlavu, připravený ho konečně dorazit.

„Tak přesně na tohle čekám!"

Prvotní nářek mrzačených zvířat z protější strany řeky se smísil s nezaměnitelnými zvuky probíhající bitvy, řinčení oceli o ocel, křik i nadávky provázející boj muže proti muži. Geta ukázal dolů na vyčkávající legionáře, jejichž první řady byly jen necelých sto kroků od širokého ohybu řeky, který jim jejich průzkumníci nahlásili jako nejlepší místo, odkud může první z legií zahájit svůj útok na druhý břeh. Říční proud v meandru zpomalil a řeka se rozlila do šířky natolik, že ji bylo možné přebrodit. Uprostřed dokonce vystupoval nad hladinu úzký ostrůvek, který vojákům nabídne ještě pevnější podklad pod nohama.

„Teď nastal ten správný čas, Flavie Vespasiane, aby tví muži využili okamžiku, kdy je nepřítel upoután bojem ve vlastním týlu, zaútočili a vytvořili na druhém břehu předmostí!"

Starší muž se ještě chvíli díval pod sebe a teprve potom přikývl na souhlas.

„Připrav své muže tak, aby mohli vyrazit hned za námi, ale rozmísti je po obou křídlech mé legie. Jakmile se ocitneme na druhé straně, předpokládám, že proti nám z toho svahu vrhnou úplně všechno, co mají, takže budu mnohem šťastnější, když budu vědět, že mi pro případ nejhoršího kryješ boky."

Otočil se a spolu s dvojicí prefektů pomocných kohort sbíhal dolů, zatímco jeho důstojnický bratr dál upřeně zíral do tmy a pokoušel se rozpoznat průběh bitvy v týlu nepřátelského tábora.

Otřesený a obrany neschopný tribun ustoupil nejistým krokem mimo dosah smrtonosné dráhy britanského meče, který mu prosvištěl těsně vedle tváře. Ucítil prudký závan vzduchu a vzápětí i ostrou, palčivou bolest z hlubokého škrábnutí špičkou meče pod okem na levé tváři, ale útok pokračoval neztenčenou silou. Britan švihl zápěstím, znovu namířil hrot zbraně na Římana a bodl takovou rychlostí, že tribun sotva stačil nastavit meč, aby jeho ránu vykryl. Britanský meč sklouzl dolů po jeho čepeli a zarazil se až o chránič ruky. Tribun zasyčel bolestí a nechápavě se díval, jak mu meč prudkostí úderu odlétá z otupělých prstů. Na nejistých nohou, které ho odmítaly poslechnout, ustoupil roztřeseně dozadu, zakopl a s ledovou jasnozřivostí pochopil, že před neúprosným britanským válečníkem není úniku. Britan znovu postoupil vpřed a již potřetí zvedl svůj dlouhý meč nad hlavu a s vyceněnými zuby namířil jeho hrot na krk bezmocného Římana.

Nakročil ještě blíž a chystal se ke smrtící ráně, když vtom jeho pozornost upoutal na zlomek okamžiku pohyb ze strany a pak, rychleji, než si to omráčený tribun dokázal srovnat v hlavě, byl pryč a z ničeho nic to byl on sám, kdo musel bojovat o holý život. Zleva proti němu s divokou zuřivostí vyrazila postava v brnění s centurionským chocholem na přílbě a prorážela jeho obranou stejnou kombinací síly a rychlosti, s níž on sám před malou chvíli porazil svého římského soupeře. Centurionův meč se míhal jako nablýskaný jazyk zmije a prorážel našedlé přítmí ranního rozbřesku. Britan srazil útočící meč stranou a vyrazil proti nepříteli svým malým štítem, ale batavský důstojník, jenž právě zachránil Luperkovi život, zachytil výpad puklicí vlastního štítu, od které prudkostí srážky odlétly jiskry, doprovázené rázným třesknutím. Než mohl Britan znovu zaútočit, Draco mu zezadu přesekl podkolenní šlachy, srazil ho na kolena, kde se v bolestné agonii prohnul v zádech, meč neškodně namířený k šedé obloze. Útočník k němu zepředu přistoupil, přiložil mu hrot svého meče ke krku do mezery mezi kroužkovou košilí a přílbou, prudce se do něj opřel, načež zbraň v mohutném gejzíru rudé krve zase vytáhl. Umírající válečník se zapotácel, pohasly

mu oči a z těla, které se zřítilo do bláta, unikl s posledním výdechem život. Bojovník s chocholem se odvrátil od mrtvého těla, otřel si ze rtů krev a potom, jako by si jen upravoval výstroj, si sundal přílbu, uchopil svůj dlouhý cop rudě obarvených vlasů, který mu padal až dolů na záda, a pilovitými tahy meče si ho odřízl. Draco popošel dopředu, nabídl tribunovi ruku a pomohl mu zpět na nohy. Když mu podali i vyražený gladius, otočil se zpět na jejich zachránce, který si upravoval kožené řemínky lícního chrániče své přílby.

„Kivilazi."

Mladší muž si dotáhl kožené šňůrky, odkopl odříznuté rudé vlasy stranou a zasalutoval svému nadřízenému důstojníkovi.

„Měl jsi řezat koním šlachy, centurione."

Batavský princ jen pokrčil rameny.

„Jiným mužům by takový úkol stačil, já mezi ně ale nepatřím."

Možná by ještě něco dodal, ale z druhého břehu se k nim přes chuchvalce říční mlhy doneslo táhlé troubení. Nejprve jedno, pak druhé a potom již celý chór všech trubačů, signalizující, že legie za řekou zahájily útok. Draco potřásl hlavou a ještě stále si připadal otřesený z úderu štítem, který ho srazil k zemi.

„O tom si promluvíme později. Teď se vrať ke svý centurii a připravte se k ústupu." Kivilaz krátce přikývl, zasalutoval a otočil se k odchodu, aby se vzápětí znovu zastavil, protože jeho velitel ještě neskončil. „Ale za sebe a za tribuna Luperka ti děkuji."

Mladík přikývl a již beze slov zamířil za svými muži, zatímco Draco se za ním ještě chvíli díval, načež se také otočil a vydal rozkaz k ústupu zpět k řece.

1

Tiberiův palác na Palatinu, Řím, září r. 68 n. l.

Cinknutí železa o železo a otevírající se dveře cely oznamovaly narušení každodenní rutiny, ale Kivilaz dál civěl svým jedním okem úzkou okenní škvírou na severní část města dole pod sebou, aniž by na něm bylo znát, že něco vnímá. Již před dlouhými týdny se v duchu pevně rozhodl, že svým žalářníkům nedá ani tím nejmenším náznakem najevo, že zničující osamělost a nesnesitelná nuda vězení je něčím víc než pouhou lapálií. Nečekaný kontakt s jiným člověkem, byť by to byl jen jeden z těch chladných a lhostejných mužů, kteří ho téměř bez ustání pozorovali, přesto stačil, aby se mu rozbušilo srdce.

„Vězeň Civilis má návštěvu."

Nasadil klidný, vyrovnaný výraz, odvrátil se od okna a zjistil, že ve dveřích stojí jeden z žalářníků spolu s dalším, neznámým mužem v tóze římského patricije a se zlatým prstenem senátora na prstě. Na okamžik na nově příchozího překvapeně zíral, ale podvědomě tušil, že tohoto ostražitě a pozorně působícího muže odněkud zná, ale zatím si ho nedokázal zařadit.

„*Přeje* si vězeň Civilis návštěvníka přijmout?"

Rychle vyskočil a odstrčil přitom svou židli tak prudce, až se převrhla a s hlasitým bouchnutím dopadla na tvrdou kamennou podlahu cely.

„Svého návštěvníka samozřejmě s radostí přijmu," přitakal dychtivě.

Žalářník ustoupil stranou a ukázal muži vyčkávajícímu za jeho zády, že může dál.

„Můžeš vstoupit, senátore."

Kivilaz se zamračeně podíval na svého hlídače, který se netečně a bez zájmu otočil, aby je ponechal o samotě.

„A to je všechno? Neměl bys tu zůstat, abys na vlastní uši slyšel, že tu

nekujeme žádnou zradu? Anebo abys zabránil, kdyby mi ten muž chtěl předat –“

„Návštěvu povolil prefekt pretoriánů Tigellinus, a to je přece urozený muž.“

Nic víc již nedodal a vyšel z cely, ponechávaje Kivilaze, aby ještě chvíli mlčky zíral na muže před sebou, než se konečně vzpamatoval.

„Kam jsem dal své způsoby. Opravdu teď musím působit jako nějaký barbar. Prosím, pojď dál.“

Říman se uklonil, ale zůstal na svém místě u dveří.

„Než tvé pozvání přijmu, měl bych se ti asi představit. Až poznáš, s kým máš tu čest, možná už mě nebudeš vítat s takovým nadšením.“ Povzdychl si. „Mezi muži mé třídy se ze mne stal tak trochu psanec. Žalářník mi řekl, že čteš *Íliadu*?“

Kivilaz s lehkým úsměvem přikývl.

„Požádal jsem ho, aby sehnal řecký originál, ne ten zmršený překlad do latiny, i když jsem tím především chtěl dát najevo, že ne všichni barbaři ze severu jsou nutně nevzdělaní či negramotní.“

Nově příchozí přikývl a pozvedl paži, aby sám zadeklamoval z Homérovy epické básně.

„Údělu svému, jak soudím, však neujde jediný člověk, jakmile jednou se zrodí, ať špatný je či skvělý.“

Se sarkastickým úsměvem se podíval na Kivilaze.

„Mým údělem, přinejmenším tak se mi to nyní jeví, bylo sehrát roli nejodvážnějšího z vojevůdců, abych nakonec skončil zavržený s pověstí toho největšího zbabělce.“

Vyčkával na Kivilazovu reakci a vězeň po chvíli pomalu pokýval hlavou.

„Už vím, kdo jsi. Jmenuješ se… *Cerialis*, je to tak?“

„Ano. Jsem skutečně Quintus Petillius Cerialis. Znal jsi mě jako legáta Deváté Hispánské legie v Británii před deseti lety, v době povstání Icenů, jehož plnou sílu jsem měl tu smůlu zažít, když jsem s dvěma a půl tisíci muži pochodoval na pomoc obléhanému Camulodonu. Přišli jsme pozdě, Icenové již město vyplenili a zpití vítězstvím se na nás vrhli bez nejmenšího strachu o vlastní životy. Bylo jich nejméně třikrát tolik a během několika minut nás jednoduše převálcovali. Určitě si ještě vzpomínáš, že

zabili jednoho každého z mých legionářů a mě i moji jízdu zahnali do nejbližší pevnosti…“

Bývalý legát se odmlčel a potřásal hlavou nad starými vzpomínkami.

„Kde nás drželi v obležení do té doby, než je Suetonius Paulinus porazil a nás vysvobodil. Samozřejmě si mě povolali zpět do Říma a pro všechny zúčastněné by jistě bylo mnohem méně zahanbující, kdybych tenkrát nalehl na meč jako ten blázen Postumus, ale alespoň jsem poslechl rozkaz k boji a neschovával se v táboře jako ten zbabělec v okamžiku, kdy si myslel, že Boudicca již ovládla celou provincii. Každopádně jsem nebyl ochotný zahodit celý život kvůli bitvě, kterou by nedokázal vyhrát žádný Říman, takže jsem nabídku na čestnou smrt s díky odmítl a opustil provincii s hlavou vztyčenou, ignoruje všechny, kteří tam nebyli a neměli nejmenší právo mě soudit. Jak jsem ale brzy zjistil, muž, jenž ztratí bitvu tak strašným způsobem, je příslušníky své třídy, kteří nic takového nikdy nezažili a jichž je pochopitelně většina, opovrhován a ostrakizován.“ Pokrčil rameny a unavený úsměv na jeho tváři prozrazoval stále živé jizvy, které porážka zanechala na jeho cti a sebeúctě. „Takže, princi Batavianů, když už víš, kdo jsem a jakých zločinů jsem se v očích svého lidu dopustil, ještě chceš moji návštěvu přijmout?“

Kivilaz se pomalu usmál.

„I kdyby tě celý Řím považoval za toho nejnižšího z nejnižších, nic by mi na tom nezáleželo.“ Ztišil hlas, jako by je snad mohl někdo za dveřmi slyšet. „Jen mezi námi. Na možnost přijmout tvou návštěvu bych i tak skočil jako tonoucí námořník po záchranném laně. Připoj se ke mně.“ Ukázal druhému muži, ať přistoupí blíž, zvedl převrženou židli a natočil ji k návštěvníkovi. „Posaď se, prosím. Beztak na té židli sedím prakticky celý den a zírám z okna na střechy římských domů, takže když teď chvíli postojím, jenom tím udělám svým nohám radost. A možná tě dokonce přesvědčím, abys náš lid nazýval jménem, jakým se nazýváme my samy. Jsme Batavové, kmen, jehož jsem alespoň formálně princem.“

Cerialis kývl hlavou na znamení, že jeho opravu přijímá.

„Beru na vědomí. My Římané trváme na tom, že si všechno, na co na světě narazíme, přejmenujeme tak, aby nám to vyhovovalo.“ Usadil se na židli a podíval se na Kivilaze, který se zamyšleně opíral o otevřené dveře

cely. „Nejspíš ti teď vrtá hlavou, proč se římský senátor obtěžuje návštěvou muže obviněného z velezrady a očekávajícího ve vězení na verdikt svého císaře, nemám pravdu, Civile?“

Batava pokrčil rameny.

„To je mi, po pravdě řečeno, dost jedno, už jenom proto, že možnost mluvit s někým jiným než se žalářníkem je tak vzácná. Ale když o tom už mluvíš…“

Druhý muž se ušklíbl.

„Musím se ti přiznat, že když jsem slyšel, že tě přivezli do Říma, abys tu byl souzen za velezradu, byl jsem okamžitě zvědavý, jak jsi ke svému obvinění vlastně přišel. Když jsem tě viděl naposledy, byla tvoje kohorta součástí záchranného sboru, který tenkrát před deseti lety vysvobodil zbytek mé legie z pevnosti u Camuloduna. Pokud si dobře vzpomínám, tak vysocí důstojníci Čtrnácté legie byli navenek samá sympatie, ale za mými zády mě určitě pomlouvali. Ty sis na nic nehrál a od samého začátku ses na mě díval s neskrývaným pohrdáním jako na muže, který pro tebe už dávno přestal existovat. Očividně se ti nedostávalo diplomatického taktu a pochybuju, že by se na tom něco změnilo. Z toho mi tedy vyplývá, že jestli se chci dozvědět pravdu o celé téhle záležitosti s Vindikem, kvůli níž jsi tady, bude nejlepší, když si promluvím přímo s tebou. Jestli jsem to správně pochopil, tak jsi byl obviněn z přímé kolaborace se zrádcem, protože senátor Vindex povstal proti svému císaři?“

Civilis se opřel zády o zeď a s rukama zkříženými na prsou se díval na svého návštěvníka.

„Moc toho k povídání není. Já a můj bratr jsme byli skutečně obviněni z toho, že se náš kmen spojil s Gaiem Juliem Vindikem. Stalo se to v květnu po jeho nepovedeném a krátkém pokusu o povstání v Gallii Lugdunské. Vzbouřeného Vindika tehdy porazil vojenský velitel Horní Germánie dřív, než se k němu stačily připojit legie z Dolní Germánie, a tamní velitel Fonteius Capito dospěl k závěru, že by se měl prezentovat jako někdo, kdo se na potlačení rebelie aktivně podílel, aby tak patřičně zdůraznil svoji loajalitu trůnu. Koneckonců není žádným tajemstvím, že Nero má dost podivný zvyk nařizovat i svým nejlepším vojevůdcům, aby spáchali sebevraždu. Jakou šanci tedy má člověk, jehož legie mohly být obviněny,

že jen tak seděly na zadku, zatímco jejich sesterské sbory v sousední provincii odvedly veškerou práci za ně a udělily Vindikovi zdrcující úder?“

Oba muži se na chvíli ponořili do vlastních vzpomínek a vybavili si v duchu, jak nedávno zesnulý císař před dvěma roky přikázal, aby se vlastní rukou zabil jeho nejtalentovanější velitel Gnaeus Domitius Corbulo, neboť se domníval, že úspěšný vojevůdce ohrožuje jeho vlastní postavení. Voják rozkaz bez odmluvy splnil, a než nalehl na meč, odpověděl jen lakonické *axios*. Kivilazovi vzdělaní římští přátelé později vysvětlili, že je to řecky a že to znamená něco jako „zasloužím si to“. Byl to čin natolik bezpříkladné věrnosti tváří v tvář Neronově rostoucí paranoii, že i dnes dokázal přimět příslušníky římské elity, aby zmlkli, když na Corbulonovu smrt přišla řeč.

„A protože už neměl žádný jiný způsob, jak se ještě ostentativněji distancovat od zrádného Vindika, Capito obvinil mého mladšího bratra a mě z vlastizrady, kterou jsme s Vindikem údajně plánovali, protože jsem ho den před bitvou, po níž spáchal sebevraždu, navštívil. Mému bratrovi tehdy chyběly ještě dva roky do ukončení pětadvacetiletého služebního závazku v armádě, čehož Capito využil k tomu, aby tvrdil, že ještě není římský občan, i když občanství jsme oba zdědili po svém otci. Ještě téhož dne ho tedy nechal po bleskovém přelíčení popravit. Já už jsem svých pětadvacet let odsloužil a občanství mi tedy právem náleželo, takže mu nezbylo nic jiného než mě jako římského občana poslat sem v celkem rozumném očekávání, že mě Nero odsoudí k smrti a jeho pochválí za to, že ho zbavil nevděčného shnilého jablka.“

„Rozumím,“ přikývl Cerialis chápavě. „V tom případě tě možná potěší, že Capito už je sám po smrti. Nejspíš ho nechal zavraždit poněkud brutálně laděný legát Valens v naději, že si tím získá přízeň Neronova nástupce. Žijeme ve složitých dobách a ti z nás, jejichž ambice jsou bezohlednější než ambice ostatních, se snaží chopit příležitostí, které se jim naskýtají. Když jednou s kamennou tváří pronesl, byť jen žertem, k muži obviněnému ze zrady, že se nemusí dovolávat předvedení před císařský tribunál, protože císař přece stojí přímo před ním, nabídl ostatním dokonalý důvod své vlastní smrti. Postaral se o ni jistý centurio, jemuž představa chystané zrady přišla natolik odpudivá, že legátův život ukončil ještě téhož dne svou dýkou.“

Kivilaz přikývl, ale jeho tvář zůstávala i nadále nečitelná.

„Jsem ti vděčný za všechny zprávy, které mi přinášíš. Já se tady nedozvím vůbec nic, protože moji žalářníci vězňům nesmí říkat nic z toho, co se venku děje."

Říman zavrtěl nevěřícně hlavou.

„Ale to, že se Nero zabil, jistě víš, protože to udělal dřív, než tě stačili dopravit do Říma? A právě sem teď se svou čerstvě zformovanou legií pochoduje z Hispánie muž, jehož Vindex svou nepřipravenou rebelií podporoval. Senát mu již na důkaz své úcty a vděčnosti poslal v ústrety pretoriány, aby nově zvoleného císaře slavnostně doprovodili do města. Císař Galba tě určitě nenechá popravit, jsi přece v cele jen proto, že ses postavil na stranu jeho přítele, který povstal proti Neronovi."

„To o Neronově smrti samozřejmě vím, ale jak se ke mně postaví Galba, to je těžké říct. Nečekám od nového císaře o nic větší milosrdenství než od toho starého. Pak aspoň nebudu cítit lítost, když se rozhodne potrestat mě za zradu trůnu, z níž mě obvinil vrah mého bratra. A pokud jde o vězení samotné, podmínky v této části paláce nejsou nikterak zlé. Alespoň z pohledu vězně. Jídlo tu mám lepší než na většině tažení v Británii, ubytování je ucházející a žalářníci povětšinou slušní a uctiví."

Jeho návštěvník se pousmál.

„Jako všichni císařští služebníci v dnešních nelehkých dobách dobře vědí, že když se Galba rozhodne palác kompletně vyčistit, mohou být hodně rychle bez práce. A protože lze předpokládat, že tě císař nakonec propustí, mohli by se už brzy stát předmětem tvé pomsty. Musím ale konstatovat, že ke svému zajetí přistupuješ v této složité situaci velmi rozumně. Můj tchán si vyprávění o tvém stoicismu tváří v tvář kruté nepřízni osudu a osobní ztrátě jistě rád vyslechne a předpokládám, že v něm zanechá dojem."

„Tvůj tchán?"

„Nejvyšší císařský velitel na Východě, vyslaný, aby potlačil další z židovských povstání v Judeji. Jmenuje se Titus Flavius Vespasianus."

Vojenský tábor Germani corporis custodes, Řím, říjen r. 68 n. l.

„Už je tady, Hramne."

Důstojník pozorující ze dveří cihlového baráku cestu k bráně tábora císařovy jízdní germánské gardy ukázal palcem za záda. Muž, jemuž bylo jeho varování určeno, přikývl a s vážnou tváří se obrátil na svého zástupce. Kohortu císařské jízdní stráže tvořili jenom ti největší a nejhrozivější germánští bojovníci, osvědčení v těch nejtvrdších bitvách, ale tento muž byl i na jejich poměry obr. Nyní si narovnal svůj slavnostní pás a zkontroloval, že má tuniku předpisově rovnou a těsně nad koleny.

„Jestli na mě vytáhnou želízka, tak je všechny do jednoho zabij."

Jeho kolega důstojník se pobaveně zasmál a jeho hrubý přízvuk propůjčoval latině, jíž hovořil, velmi bojovný nádech.

„Jestli na tebe vytáhnou želízka, tak na ty zkurvysyny stačíš *sám*, Hramne. To přece nejsou žádní vojáci, jen pouzí pretoriáni."

Velitel kohorty zamířil za vojákem k dřevěné bráně, a když prošel ven, před vstupem do tábora na něj čekala postava ve skvostné zbroji, stojící v čele centurie mužů v tunikách stejně bílých, jako byly tuniky Hramnovy jednotky. Okamžitě je identifikoval jako očekávané pretoriány. I vojáci měli přes tuniky zbroj naleštěnou tak blyštivě, jako by neměli na práci nic jiného než soupeřit s třpytivým a nádherně zdobeným prsním pancířem svého velitele. Hramn zasalutoval muži, jehož vojáci chránili Řím a císařské paláce na Palatinu.

„Prefekte."

„Decurione."

Prefekt pretoriánů měl měkký, sametový hlas, ale Hramn slyšel historky o jeho krutosti a prostopášnosti, které kolovaly mezi osazenstvem císařského paláce. Býval blízkým druhem a společníkem císaře Nerona a vydobyl si pověst muže, který váhy svého úřadu zneužívá k chování, jež by ho za jiného vladaře rychle zbavilo nejen funkce, ale nejspíš i příslušnosti k jezdeckému stavu. Otroci a otrokyně sloužící v císařském paláci se rychle naučili, že není radno, aby si jich všiml nebo o ně jenom zavadil pohledem, a pokud to šlo, snažili se mu všemožně vyhýbat.

„Prefekte Tigelline."

„Tví muži jsou nastoupení?“

„Ano, pane.“

Hramn přikývl a Tigellinus nakročil k bráně, aby se zase zastavil, když mu Germán neuhnul z cesty, jak očekával. Místo toho zůstal nehybně stát s jednou rukou na hrušce svého meče a druhou, v níž svíral vinnou hůl, odznak své důstojnické hodnosti, visící mu volně podél těla.

„Jsem tady, abych přednesl k tvým mužům řeč, decurione, ne abych tady stál a čekal, až se uráčíš mi uhnout!“

Germán opět přikývl a v duchu si zopakoval, aby se nenechal vyprovokovat urážlivým tónem římského prefekta. Dnešek je především, jak sám několikrát zdůraznil svým bratrům důstojníkům, dnem klidných hlav.

„A svou řeč jim samozřejmě předneseš, prefekte. Ovšem s ohledem na zvěsti, které se k nám donesly stran jejího obsahu, myslím, že by bylo moudřejší, kdybys s ní nejprve ve stručnosti seznámil mě, a já pak situaci objasním svým mužům dřív, než je oslovíš přímo ty sám. My Germáni, jak jistě víš, jsme poněkud výbušnější povahy, koneckonců jsme obyčejní barbaři, a kdyby se mí muži cítili tvými slovy uraženi, což je pravděpodobné s ohledem na zprávy, jichž jsi nositelem, nebylo by vůbec divné, kdyby se události vyvinuly ne tak hladkým způsobem, jak bychom si my dva přáli.“

Prefekt potřásl pobaveně hlavou.

„Jsem tvůj nadřízený důstojník, decurione. Ustup mi z cesty, ať mohu těm tvým barbarům sdělit, že se císař –“

Hramnův hlas náhle ztvrdl a přerušil prefektova slova jako seknutí válečné sekery.

„Popravdě řečeno, prefekte, i když jsem svojí přísahou věrnosti vázán respektovat tvé postavení, což samozřejmě budu, nejsem povinen přijímat od tebe rozkazy. Podmínky našeho začlenění do římské armády stanovují, že máme vašemu císaři zajišťovat osobní ochranu a poslouchat přitom pouze jeho rozkazy, případně rozkazy těch, které k tomuto účelu on sám určí a nám toto oznámí. Tohle opatření, jak jistě víš, má zabránit případnému opakování oné nešťastné události, kdy *pretoriánská garda* zavraždila císaře Caligulu, a dokud císař osobně tyto pokyny neodvolá, jsem stále velitelem tohoto tábora. A jakkoli nemám nejmenší problém dovolit, abys oslovil mé muže, velice rád bych zamezil zbytečnému urážení jejich dů-

stojnosti, protože již pochopitelně vědí, co se nejspíš stane, za což vděčíme některým z členů tvé gardy, kteří rádi popustí uzdu svému jazyku. Navrhuji proto, abychom si nejdříve probrali způsob, jímž chceš mým mužům císařovy rozkazy přednést, ledaže bys opravdu toužil napochodovat přímo před pět stovek velmi podrážděných osobních strážců a nějakým hodně nerozumným přístupem způsobit, že bublající kotel jejich hněvu doopravdy přeteče."

Tigellinus zamrkal, ale přikývl.

„Jak myslíš, decurione, ale tvoje působení zde už nebude mít dlouhého trvání, o tom tě mohu každopádně ujistit." Zvedl papyrový svitek, který mu visel u pasu, a podržel ho tak, aby ho Hramn viděl. „Tohle jsou císařské rozkazy, a o těch se nediskutuje. Neronovou sebevraždou zemřel poslední příslušník dynastie založené božským Juliem Caesarem. Impériu začne nová éra bez zkaženosti posledních let…" Ušklíbl se při pohledu na Hramnovo zřejmé znechucení nehorázným pokrytectvím jeho slov. „Novými strážci bezpečnosti císaře jsou ode dneška mí pretoriáni a vy Germáni pomažete zpátky do svých lovišť. Je dost možné, že Galba, který na vlastní kůži zažil snad úplně vše, co se v Římě šustlo ještě předtím, než se božský Augustus odebral za svými předky, vidí spíš než selhání několika zkorumpovaných pretoriánů, kteří císaře zavraždili, exemplární selhání vaší jednotky. Měli jste císaře chránit a Galba si dobře pamatuje jatka, která jste vy Germáni po císařově smrti rozpoutali a při nichž jste nerozlišovali vinné a nevinné. I proto mi tedy oznámil, že se rozhodl svěřit ochranu své osoby *profesionálům*."

Hramn na něj chvíli zíral a snažil se nevnímat jízlivou narážku.

„Takže ty zvěsti nakonec nelhaly. On nás opravdu… rozpouští."

Pretorián se na něj ušklíbl a potřásl nesouhlasně hlavou.

„Rozpouští? To není to správné slovo, žene vás svinským krokem domů, protože nemáte na to, abyste plnili úkol, k němuž jste byli určeni. Galba lidem jako vy nevěří a chce mít kolem sebe a své rodiny poctivé římské meče. A nehodlá ztrácet čas. Od teď zodpovídám za ochranu prvního z občanů před případnými skutky nehodných já a moji lidé, zatímco vy si můžete odpochodovat do těch svých hliněných chatrčí na severu, samozřejmě po svých, protože koně i veškerou výzbroj necháte –"

Hramn prudce zavrtěl hlavou.

„Myslím, že by sis ty rozkazy měl ještě jednou přečíst, prefekte, a věnovat přitom pozornost té části, která nám výslovně povoluje odejít se zbytkem vojenské cti, která nám byla ještě ponechána, jako spořádaná plně vyzbrojená a vystrojená jízdní jednotka, která se má připojit k armádě Dolní Germánie. Měl bys asi vědět, prefekte, že ještě pořád máme v paláci pár přátel a že nám přesné znění císařského rozkazu bylo známo dřív, než na něm stačil uschnout inkoust. Vrátíme se tudíž na své kmenové území *se* svými zbraněmi, *se* svou výzbrojí a výstrojí, a pojedeme na *svých* koních, jak se uvádí v posledním rozkaze našeho císaře svým věrným osobním strážcům. Je mi samozřejmě jasné, že naše důstojnost, kterou jsme si vydobyli službou impériu, pro *vás Římany* nic neznamená a že ji zadupete do země, jak uznáte za vhodné a jak se vám bude právě hodit."

Tigellinus si ho chvíli prohlížel, ale pak pokrčil rameny.

„Vezměte si s sebou, co uznáte za vhodné, ale tenhle tábor do sedmi dní *vyklidíte*. Kam vyrazíte dál, není moje starost, ale jestli zůstanete ve městě, nejpozději sedmého dne o půlnoci odevzdáte mým mužům zbraně a všechno vojenské vybavení, nebo se vystavíte nebezpečí, že podniknu kroky, abych vás jako potenciální ohrožení pořádku a stability Říma odstranil z cesty."

„Zůstat ve městě? Proč bychom tady měli *zůstávat*? Tohle město, prefekte, je špinavé a bezectné tím, že jste vlastního vládce dohnali k sebevraždě. Prostí lidé jako my se tu už necítíme v bezpečí. Netoužím po ničem jiném, než moci znovu dýchat průzračný vzduch mé vlasti, moci se znovu procházet beze strachu, že mi někdo zezadu zabodne dýku do zad. Pojď, pověz mým mužům, co jsi jim přišel říct, a pak nás ponech o samotě, abychom mohli truchlit za svoji ztracenou hrdost."

Hramn se odvrátil a vzteky rozpálený Tigellinus vyrazil za ním do tábora, kde oba napochodovali před čekající osobní strážce. Prefekt rozvinul svitek, nadechl se, ale než stačil spustit, aby shromážděným mužům přečetl rozsudek smrti nad jejich službou, Hramn ho svým dunivým hlasem dávno předešel.

„Bratři!" spustil decurio rychle a zvučně, aby mu prefekt nemohl jen tak skočit do řeči proklamací listiny, kterou svíral v rukou, a přešel do jejich

rodného jazyka. „Naše nejhorší obavy se beze zbytku naplnily! Tenhle pokrytecký pederast vedle mě přináší rozkaz k našemu rozpuštění a celý se třese, jak se bude kochat pohledem na vaše zoufalství a smutek, které jistě projevíte! Nic takového se ale nestane. Vyslechněte si ho v klidu a tiše a nedopřejte mu to potěšení. Nechci slyšet *jediné* slovo. Nedejte na sobě nic znát, tvařte se hrdě a mlčte! Odejdeme odsud a zbytek své hrdosti si vezmeme s sebou. Nikdo z nás dnes neudělá jménu našeho lidu ostudu, nikdo jim nedá záminku, na kterou tak nedočkavě čekají, *žádnou* záminku, aby náš tábor vypálili a nás všechny odsoudili k smrti!"

Obrátil se zpět kTigellinovi, který vedle něj jen stál s rozvinutým svitkem v rukou. Znechuceně potřásl hlavou a triumfálně spustil.

„Mužové germánské osobní stráže! Z rozkazu císaře Servia Sulpicia Galby Caesara Augusta jste tímto propuštěni z císařské služby. Vaše povinnosti po vás převezme pretoriánská garda do jedné hodiny po skončení služby právě sloužící centurie. Nemáte již dále oprávnění nosit zbraně uvnitř města Říma a jakékoli porušení tohoto rozkazu bude posuzováno jako hrdelní zločin. Císař vám děkuje za vaši službu a přeřazuje vás k armádě Dolní Germánie, v jejímž svazku budete sloužit jako jízdní *ala* o síle pěti set mužů. Prvního dne nového roku se budete hlásit ve Starém táboře v Dolní Germánii. To je vše."

Tigellinus svinul papyrus a bledý vztekem pohlédl Hramnovi do tváře.

„I když germánsky nemluvím, rozumím germánštině natolik, abych docela dobře pochopil, jak jsi mě před chvílí nazval. Varuji tě, decurione, jestli tě moji muži nachytají ve městě, na vlastní kůži poznáš, co se stane, když takhle veřejně urazíš urozeného a ctihodného Římana."

Germán si ho nevzrušeně prohlédl od hlavy až k patě, chvíli se díval i kamsi za něj, jako by snad něco hledal, potřásl pomalu hlavou a s vědomím, že právě zmizely i poslední zbytky jeho sebeovládání, dal průchod svému znechucení mužem před sebou.

„Až na nějakého ctihodného Římana narazím, prefekte, ujišťuji tě, že mu prokážu veškerou úctu, kterou si zaslouží. Tady však vidím pouze tebe, degradovanou karikaturu muže, který se úplatky a licoměrností ze všech sil drží své pozice, vyděšeného, že tě tvůj nový pán prohlédne a naloží s tebou tak, jak si zasloužíš. Jsem si jistý, že ten den, pokud je Galba sku-

tečně tak přímočarý, jak se říká, je blíž, než si myslíš. Ty ale rozhodně počítej s tím, že před odchodem z Říma napíšu císaři dopis, ve kterém mu popřeju hodně štěstí, protože si myslím, že s tebou a tvými muži v zádech ho bude doopravdy potřebovat."

Tiberiův palác na Palatinu, Řím, listopad r. 68 n. l.

„Přiveďte dalšího vězně!"

Kivilaz ucítil, jak do něj pretorián stojící za ním strčil, a vyrazil pomalým obezřetným krokem vpřed k císařskému trůnu, na němž seděl nový imperátor říše. Po boku mu stála dvojice pretoriánů vyzbrojených a ustrojených stejně jako muž, který ho před chvíli uvedl dovnitř. Překvapeně se zamračil, když si všiml, že vojáci císařovy osobní stráže jsou hladce oholení, bez tradičního plnovousu, ale upřel pozornost na muže, který za okamžik rozhodne o jeho bytí či nebytí. Voják za ním ho zatahal za jeho formální tógu a Germán se okamžitě zastavil a narovnal hrdě ramena, pevně odhodlán přijmout svůj osud jako skutečný batavský princ. Divákům kolem nenabídne ani náznak strachu, kterým by se mohli kochat.

Do prostoru před trůnem postoupil propuštěnec a začal předčítat obvinění vznesené proti vězni nyní již zesnulým legátem Capitonem, díky němuž byl odeslán do Říma, aby tam přijal rozsudek z rukou imperátora, který si, pod stále vzrůstajícím tlakem a nepřátelstvím ze strany veřejnosti i senátorů, sáhl na život dřív, než k němu Kivilaz stačil dorazit, nahrazen mužem, před jehož trůnem právě stál.

„Obžalovaný Gaius Julius Civilis, imperátore! V květnu tohoto roku byl obviněn vrchním velitelem císařské armády provincie Dolní Germánie legátem Gaiem Fonteiem Capitonem ze spolčení s místodržitelem provincie Lugdunská Gallie Gaiem Juliem Vindikem s cílem svrhnout císařskou rodinu a nastolit druhou římskou republiku! Císařský legát Fonteius ještě před svojí nešťastnou smrtí požadoval, aby císař udělil zrádci Civilovi trest smrti, a s potěšením oznamoval, že bratr obžalovaného, nepožívaje jako cizinec práva dovolávati se císařského soudu, byl pro ten samý zločin již popraven!"

Galba se krátce podíval na Kivilaze, na okamžik se zamyslel, a když promluvil, hlas se mu lehce chvěl, nejspíš v důsledku pokročilého věku, který nebylo možné přehlédnout. Možná ho také tížila míra nových povinností a odpovědnosti, protože oči měl temné únavou a kůži na plešaté hlavě nažloutlejší a nezdravější, než by odpovídalo kondici muže, který právě zvládl dlouhou cestu z Hispánie. Nový římský císař byl, a kolovaly o tom všemožné drby a klepy, jednoduše stařec, jemuž roky uloupily vitalitu, jíž byl tolik proslulý, a stalo se tak v okamžiku, kdy ji on i Řím potřebovali ze všeho nejvíce. A dost možná, uvažoval Kivilaz v duchu, na něj nové povinnosti a odpovědnost tlačí natolik, že by je měl problém unést i muž na vrcholku sil.

„Gaie Julie Civile, byl jsi před můj tribunál předveden s obviněním ze zrady. Jaká je tvá odpověď na vznesené obvinění? Je pravda, že jsi s Gaiem Juliem Vindikem osnoval úklady proti trůnu?"

Kivilaz v době čekání na soud nepřemýšlel prakticky o ničem jiném než o tom, jak nejlépe odpovědět na tuto nevyhnutelnou otázku, kterou mu Galba musel položit. Pokud by odpověděl kladně, že spolu s Vindikem skutečně osnovali proti Neronovi spiknutí, aby tak podpořili Galbův nárok na trůn, ocenil by stařec jeho pomoc, nebo by zaujal spíše tradičnější pohled, podle nějž by se i přesto jednalo o cílenou zradu, protože tak tomu dle římského práva bezpochyby bylo. Tradice a staré právo jsou navíc pro Galbu alfou i omegou, tím je dobře znám.

„Caesare…"

Použitím tohoto titulu nemůže nic zkazit, usoudil, protože Galba již sám dovolil, aby ho veřejně nazývali imperátorem Serviem Sulpiciem Galbou Caesarem Augustem, a na chvíli se odmlčel, aby vzbudil zdání, že v sobě sbírá odvahu k odpovědi, i když ve skutečnosti nebyl nikdy v životě klidnější než právě v tomto okamžiku, v němž vyčkával, jestli mu císař byť jen gestem nenaznačí, jaká by mohla být jeho reakce. Pokud se tak stalo, řeč císařova těla zůstala Germánovi zcela nečitelná, a tak pokračoval v předem připravené a promyšlené argumentaci.

„Caesare, je skutečně pravda, že jsem se vypravil do Vesontia, abych se setkal s bývalým správcem provincie Vindikem. A je taktéž pravda, že toto setkání doopravdy proběhlo. V jeho průběhu jsem se vyjádřil, že sdílím jeho

zděšení…“ Kivilaz své poslední slovo ještě zdůraznil tak, aby se jasně ztotožnil se stanoviskem senátorů, kteří Nerona kárali a přiměli k sebevraždě, aniž by ovšem jakkoli podněcovali k násilnému vystoupení. Znovu se na okamžik odmlčel a ponechal nedokončenou větu viset ve vzduchu. „Přesněji řečeno, mluvil jsem o svém vlastním, *naprostém* zděšení z vývoje událostí, které ho přivedly až k tomu, že se postavil proti trůnu. Měl bych ještě zdůraznit, že celým smyslem mé návštěvy a rozmluvy s Vindikem bylo poskytnout mu svou radu muže z pozice člověka, s nímž má mnoho společného. I když nejsem senátor, jako byl on, oba jsme původem princové kmene, který je již dlouho šťastným a věrným spojencem impéria. Vysvětlil jsem mu, že i když dobře rozumím jeho hlubokému rozčarování ze situace v Římě, matce celého impéria, domnívám se, že jeho kroky jsou možná…“ Další odmlka, při níž pečlivě naoko vážil slovo, než ho vypustil z úst. „Ukvapené.“

Za jeho volbou byly dlouhé hodiny přemýšlení. Kdyby se rozhodl pro „přehnané“, naznačoval by, že Vindikovo povstání, otevřeně vedené ve prospěch budoucího císaře Galby, postrádalo tu správnou motivaci i ospravedlnění. „Zrádné“, i když fakticky v pořádku a odpovídající skutečnosti, by zase otvíralo možnost výkladu, že snad nesouhlasí s Galbovým nástupem na trůn. Tato slova a ještě půl tucet dalších ve vězení pečlivě zvažoval, obracel a nakonec odmítal, aby se nakonec rozhodl pro to jediné, které mělo Galbu přesvědčit, že i když věřil, že Vindex jedná z ušlechtilých pohnutek, jeho rozhodnutí uchýlit se k vojenskému řešení bylo přijato zbrkle a unáhleně bez předchozího posouzení skutečností, jimž bude muset čelit. Po krátké přestávce ještě připojil, jen jakoby mimochodem, jako by ho to právě napadlo, dovětek, ujišťující o jeho věrnosti muži, jenž měl jeho život ve svých rukou.

„Jakkoli mi mé chování vyneslo obvinění, kvůli němuž zde nyní stojím, nemohu nezdůraznit, že právě Vindikovo ušlechtilé a obětavé konání, při kterém tě jako první navrhl na císaře, vedlo, Caesare, v konečném důsledku ke tvému vyzdvižení na trůn, byť on sám se tohoto šťastlivého výsledku již nedožil.“

Galba pomalu přikývl, vědom si jasně cesty, na niž ho Kivilaz navedl.

„Rozumím. A jakou radu jsi mu tedy ve vztahu k jeho *ukvapenosti* poskytl?“

Germán k němu vztáhl ruce s dlaněmi obrácenými vzhůru na důkaz upřímnosti svých slov.

„Řekl jsem mu, že i když sdílím jeho zděšení nad vývojem událostí, které nyní impérium tolik tíží, i jeho touhu vidět na trůně lepšího člověka, jenž by Římu navrátil jeho starou slávu, nemohu ani v nejmenším souhlasit s jeho rozhodnutím vytáhnout do boje proti římským legiím, které jsou pochopitelně vázány přísahou věrnosti svému císaři. A protože vojáci nemají představu, jak rychle se situace v Římě zhoršuje, nezbyde jim jiná možnost než svést bitvu, již nemůže s ohledem na poměr sil nikdy vyhrát a která povede ke zbytečnému zmaru tisíců životů na obou stranách. Naléhavě jsem ho vyzýval, aby se setkal s Luciem Verginiem Rufem, který, jak jsem věděl, pochoduje s většinou svých tří legií k jihu, a uzavřel s ním příměří coby dohodu dvou ctihodných mužů, v níž se zaváže respektovat platné římské právo."

Galba znovu přikývl.

„A my všichni již víme, že si vzal tvoji radu k srdci, i když germánské legie dohodu mezi Rufem a Vindikem ignorovaly a napadly vzbouřené jednotky navzdory rozkazu k zastavení boje. Je zřejmé, že Rufus je skutečně čestný a ctihodný muž, jak říkáš, ale byl bych dnes mnohem šťastnější, kdyby své legionáře udržel tehdy na uzdě."

Kivilaz krátce přikývl na souhlas. Cerialis mu při svých návštěvách ve vězení stačil vysvětlit, že Rufovy legie nejenže odmítly vyplnit jeho rozkazy a umožnit tak Vindikově armádě spořádanou kapitulaci, ale také se svého velitele pokusily přesvědčit, aby se on sám oděl císařským purpurem a postavil se Galbovu pokusu o převzetí moci.

„I přesto je zřejmé, že je to moudrý muž, a já jsem ho tudíž přizval k sobě jako svého rádce. Legiím v Horní Germánii jsem určil nového velitele, který je snad přivede k trochu větší poslušnosti." Galba se úsečně usmál na muže před sebou. „Germánie potřebuje nové velitele, protože jsem nucen nahradit i muže, který nechal popravit tvého bratra a tebe samotného pohnal k tomuto soudu. Jak už jistě víš, Fonteius Capito je po smrti, byl zavražděn jedním ze svých centurionů poté, co si před svými muži až příliš pohrával s titulem Caesar." Galba se pozorně díval na stojícího Germána a čekal na sebemenší reakci na svá slova. „Nemáš snad, co bys k jeho

smrti dodal, Julie Civile? Netěší tě osud muže, který ti zabil bratra a tebe samotného vydal soudu s obviněním, které mělo katovi vydat i tebe? Nemluvě o krutém zacházení, jehož se ti z rukou jeho mužů dostalo? Slyšel jsem, že jeho následky na tobě byly patrné i po několika týdnech, když tě konečně dopravili sem do Říma?"

Kivilaz přikývl.

„To je pravda, Caesare. Jeho důstojníci se opravdu hodně snažili, abych trpěl, a když jsem dorazil sem do paláce, ještě stále jsem cítil bolesti, ale má zranění mi nezpůsobil Capito, ale jeho centurioni, což je, jak všichni víme, třída sama pro sebe, která se řídí svými vlastními pravidly, kdykoli má pocit, že si situace vyžaduje jejich zásah. I já jsem býval centurio a vzpomínám si na situaci, kdy jsem pro větší slávu Říma neposlechl rozkazy starších a zkušenějších velitelů, takže mohu jen těžko něco namítat, když se teď mí kolegové důstojníci dopustili podobného zločinu vůči mně, vedeni stejně jako já tehdy čestnými a chvályhodnými úmysly. A pokud jde o mého bratra, Caesare, co jiného Fonteiu Capitonovi zbývalo? Obvinění bylo vzneseno na základě důkazů, které nás posílaly na smrt oba, ale on usoudil, že jeho pravomoc sahá jen na jednoho z nás. Co jiného mohl tedy udělat, když jeho vlastní muži volali po naší krvi? Bylo by od něj moudré, aby riskoval jejich hněv, který by se mohl snadno obrátit proti němu, či případný hněv ze strany císaře Nerona, který by ho jistě odvolal z funkce?" Zavrtěl hlavou. „Nechovám v sobě žádnou touhu po pomstě, Caesare, toužím jen po tom, abych se mohl vrátit do své vlasti a v klidu tam dožít."

Galba se zamračil.

„Opravdu chceš, abych uvěřil, že jsi ochotný vzdát se pomsty na mužích, kteří tě surově ztloukli, dohnali svého velitele, aby popravil tvého bratra, což bylo jen tak mimochodem zcela proti právu, protože po svém otci zdědil římské občanství, a odbýt celou záležitost prohlášením ‚kluci jsou kluci'?"

Císař upřel na Kivilaze svůj zrak, ale Germán jen rozpažil ruce v gestu naprosté nevinnosti.

„Já to vidím tak, Caesare, když člověk strká ruku do vosího hnízda, musí čekat, že ho některá bodne. Jestliže se rozhodneš nepotrestat moji naivní bláhovost, díky níž jsem se na schůzku s Juliem Vindikem vypravil, byť

jsem byl veden nevinnými a počestnými úmysly, odměním se ti za tvou důvěru odchodem z veřejné služby a slibem, že už po zbytek života nebudu nikomu radit ani jakkoli provokovat muže z germánských legií."

Císař majestátně přikývl na znamení, že slyšel dost, a ujistil se tak, že muž před ním nepředstavuje pro impérium žádné nebezpečí.

„Rozumím, Gaie Julie Civile, a myslím, že jsem dospěl k rozhodnutí." Pretorián za Kivilazem natáhl ruku před sebe a pevně ho uchopil za tógu, snad z důvodu, aby ho podepřel či mu zabránil učinit něco nepředloženého, pokud by císař rozhodl v jeho neprospěch. „Shledávám tě vinným pouze z nesmírné naivity, spočívající, jak jsi sám jednoznačně uznal, v setkání s Juliem Vindikem. Naivity, která stála tvého bratra život, i když jeho poprava nebyla rozhodně v souladu s právem. Shledal jsem taktéž, že společný zájem, který tě přivedl k jednání s pomýleným senátorem, byl za daných okolností zcela opodstatněný a v zájmu nenásilného řešení vzniklé situace, bez nejmenšího úmyslu podněcovat k dalšímu povstání, jak dokazují i Vindikovy další kroky, konkrétně jeho žádost o mír. Prohlašuji, že nejsi vinný z vlastizrady, z níž jsi byl obviněn, neboť je zřejmé, že jsi Vindika odrazoval od jeho plánu utkat se s germánskými legiemi v bitvě, která, jak ukázal další vývoj, byla pro jeho pomocné sbory, čelící mohutné přesile, předem ztracená. Můžeš tedy svobodně opustit Řím a vrátit se do své vlasti." Ruka pretoriána za jeho zády pustila Kivilazovu tógu. „Rozhodně tě ale nemohu zprostit tvé služební přísahy, jak požaduješ. Řím i nadále potřebuje ty nejlepší a nejstatečnější a tvoji lidé nám již mnohokrát prokázali, že přesně takoví jsou. Nepřipravím impérium o jejich v boji osvědčené bojové schopnosti a dovednosti. Před několika málo dny jsem rozpustil svoji germánskou osobní stráž a vydal jsem jí rozkaz vyrazit na sever a připojit se k armádě Dolní Germánie, jíž bude velet její nový císařský legát Aulus Vitellius. Dále jsem rozhodl, že ti bude navrácena hodnost prefekta a že se postavíš do čela propuštěné gardy, abys jim pomohl v adaptaci na pravidelnou vojenskou službu. Tvůj zřejmý nezájem o záležitosti, o nichž jsme tu dnes diskutovali, jim poslouží jako vynikající příklad, jak by měl voják ke svému životu přistupovat, a lze doufat, že jim tvé velení bude jenom ku prospěchu. Můžeš tedy opustit tento dvůr, kam se ale zítra vrátíš, abys přijal své oficiální pověření."

Pretorián ho znovu zezadu zatahal za tógu, aby ho odvedl pryč. Hluboce se uklonil, jak vyžadovala etiketa, a couval, dokud neurazil odpovídající vzdálenost, aby se mohl otočit a již normálně vyjít ze sálu. Ve dveřích se ještě naposledy ohlédl a viděl, jak před císařem stojí další vězeň, tak jako on s pretoriánem v zádech. Teprve nyní si všiml, že pretorián drží ruku na dýce, připraven bodnout při nejmenším náznaku nebezpečí.

„Výborně, Julie Civile, tady jsi, nejen očištěný, ale dokonce jsi získal velení nad elitní jednotkou svých krajanů. Dovedu si představit, že pokud jsi měl včera pocit, že usínáš na hnoji, teď si jistě připadáš, jako bys voněl po růžích."

Muže, kterého před sebou spatřil, doprovázela dvojice notných pořízků, kteří se nevraživě mračili na každého, kdo se na jejich pána byť jen podíval.

„Quintus Petillius Cerialis."

Cerialis ho uchopil za ruku a nadšeně mu s ní potřásal.

„Zvládl jsi to velmi dobře, Gaie Julie Civile, přímo fantasticky! Tvoje vystoupení před císařem bylo hotové mistrovské dílo, bylo úžasné, jak delikátně jsi vysvětlil ony kritické body spojené s přiznáním, že jsi toho nebohého a předem zatraceného blázna Vindika skutečně navštívil, nebo jak jsi zdůraznil, že jeho povstání bylo sice špatné, třebaže vlastně nezbytné a v konečném důsledku vedlo k pozitivnímu konci. Skoro se divím, že tě Galba rovnou nejmenoval do svého diplomatického sboru, ale jednou voják, navždy voják, viď? Kdybys věděl, jak dlouho už marně toužím prokázat, že i já dokážu něco víc než jen ztratit půlku legie v boji s pomalovanými maniaky divošské Boudikky. I proto ti z celého srdce přeji tvé nové velení a příliš bych neotálel s jeho převzetím. Tví muži jsou teď dost zmatení a netuší, co by měli dělat, byť odpověď je vcelku jasná: vyrazit z kasáren a pochodovat na sever. Jako nový prefekt bys jim možná mohl jejich rozhodování usnadnit a vysvětlit situaci tak, aby ji pochopili. To všechno ale počká. Poslal jsem jim zprávu, že jsi byl osvobozen a jmenován jejich novým velitelem, to by je mohlo uklidnit. My teď půjdeme hezky ke mně, kde jsem pro tebe připravil malou oslavu ve společnosti několika málo mužů, kteří se rozhodli nedbat veřejného mínění a zůstali i nadále mými přáteli, přestože mě zbytek společnosti prakticky zapudil. Báječně se na-

jíme a zítra tě odvedu do tábora germánské gardy, aby ses seznámil se svými muži."

Germánova neurčitá reakce mu vykouzlila na tváři úsměv.

„Zapamatuj si má slova, Civile! Nestává se každý den, aby se občan obviněný z vlastizrady dokázal na slyšení u císaře doslova vykecat z trestu smrti a vyjít ven jako svobodný muž bez toho, že by se císaře jakkoli dotkl. Pohyboval ses na hodně tenkém ledě, protože náš nový Caesar je v otázce nešťastně načasovaného povstání svého přítele Vindika samozřejmě poněkud citlivý. Nalejme si čistého vína, touhle dobou už z tebe mohla být chladnoucí mrtvola, místo toho se ti nabízí možnost strávit večer na hostině, kde se na tvou počest bude připíjet tím nejlepším falernským, jaké lze koupit. Uniknout smrti je tak vzrušující, to už přece my dva dobře víme! Tak si tu příležitost naplno užij!

A z těch dvou si nedělej hlavu…" mávl rukou ke dvojici zamračených hrdlořezů za nimi. „Jsou to mí kolegové ještě z oné nešťastné bitvy v Británii, které jsem přijal do své *familie*. Hezky jim platím a oni se výměnou starají, aby se každému, kdo by si snad chtěl plivnout na poraženého legáta, dostalo za jeho nemoudré počínání náležitě bolestivé odplaty."

Později, ještě téhož dne večer, ležel Kivilaz na lehátku v jídelně Cerialova domu a naslouchal, jak jeden z jeho přátel recituje poezii. Když se včera zamýšlel nad možnostmi, které mu nadcházející den nabízel, s touto rozhodně nepočítal. Jeho soused na lehátku zachytil Germánův sarkastický výraz a usmál se na něj.

„Tak špatná ta báseň zase není, i když se jeví, že autor je očividně zatížen jistým fetišismem, neboť nám stále dokola opěvuje delikátní krásu kotníků a lýtek svého mladého milence."

Kivilaz jeho úsměv opětoval a stále se nemohl zbavit neodbytného pocitu, který ho trápil po celou hostinu, že tohoto muže zná, byť to bylo krajně nepravděpodobné.

„Omlouvám se, ale moje zachmuřená tvář nebyla výrazem literární kritiky, spíš jen vystihuje mé rozpoložení vzhledem ke všemu, co se dnes odehrálo."

„Rozumím." Druhý muž se lehce uklonil a v jeho hlase se objevil uctivější nádech. „Nejspíš máš na mysli svůj téměř zázračný únik z popraviště.

Z toho, co jsem slyšel, sis ho ale vrchovatou měrou zasloužil. Abys věděl, jsem právník a tvému slyšení před císařem jsem byl shodou okolností přítomen. Nemohl jsem neobdivovat způsob, jímž jsi Galbovi objasnil okolnosti, které tě přivedly až před jeho soudní dvůr, zejména s přihlédnutím k tomu, že jsi vycvičený především na válku a nikoli k bitvám před soudními tribunály. Dovol mi ale, abych se ti představil. Jsem Gaius Plinius Secundus, jeden z nejbližších přátel Quinta Petillia Ceriala. Chvíli jsem sloužil v armádě a dokonce to dotáhl až na velitele jízdního křídla ve Starém táboře, což je kousek od tvé vlasti, ale posledních deset let už se věnuji jen advokacii. A také trochu píšu, o umění gramatiky a rétoriky, což je tak neuvěřitelně suchopárné, že dokonce ani Nero proti mým knihám nic nenamítal a nenechal mě zabít, protože by s mými závěry nesouhlasil nebo je třeba jen nepochopil. Psával jsem ovšem i zajímavější kusy, třeba knihu o tom, jak by měla kavalérie správně používat v boji kopí, a dvacetisvazkovou historii germánských válek. Poslední dobou bylo ale mnohem bezpečnější příliš na sebe nepoutat císařovu pozornost, lhostejno z jakého důvodu, a tak jsem se zabýval například radami studentům, jak se správně učit. To je dostatečně nudné a bezpečné. Musíme proto doufat, že Galbovo následnictví tento teror ukončí a že se svět vrátí opět do normálu."

Kivilaz přikývl.

„Je od našeho hostitele laskavé, že pozval i mě. Tři měsíce v cele dají člověku zabrat. Zoufale touží po společnosti, ale je si až překvapivě nejistý sám sebou a má strach začít konverzaci, když netuší, jak bude jeho nejistota na ostatní působit a zdali ji vůbec pochopí."

Plinius pokýval vážně hlavou.

„Je to dobrý člověk, i když i on má své postranní motivy a vůbec se s nimi netají. Abys mi rozuměl, hledá nové přátele. Když ho tak potupně poslali po jeho porážce v Británii domů, téměř všichni se od něj odvrátili a dělají si z něj legraci. Ta ztracená bitva mu visí na krku jako mlýnský kámen, ale nevzdává se. Pomalu ale jistě kolem sebe buduje skupinu mužů, kteří ty ostatní nekastují podle toho, že se vinou osudu ocitli na špatné straně nevyhratelné bitvy. Mužů, kteří vědí, že přízeň bohů je věc šálivá a že na jeho místě mohli klidně být i oni sami. Quintus Pettilius si tě očividně oblíbil a každý z jeho přátel je i mým přítelem."

Kivilaz mu nabídl ruku a Plinius jí ochotně potřásl.

„A nyní, Gaie Julie Civile, jemuž jeho lidé přezdívají Kivilaz, buď tak laskav a připoj se ke mně na další pohár vína. Hostiny u našeho společného přítele Ceriala jsou proslulé tím, že nikdy nekončí před svítáním, kdy pak přivítá své klienty a dál se věnuje své běžné agendě, zatímco my ostatní jen stěží zalezeme do postele. Ten chlap bude má smrt a nejspíš i tvoje, pokud ti tedy v žilách doopravdy nekoluje krev barbarského prince, jak se povídá!"

Kivilaz se ušklíbl a dopřál si pořádný doušek vína.

„Myslím, že už teď mám v těle víc vína než krve, Plinie Secunde. A nejspíš budeš mít pravdu, že tímto tempem bude náš přítel i mojí smrtí. I když určitě víš, jak se to mezi vojáky povídá. Co nás nezabije, to nás posílí."

Dolní Germánie, prosinec r. 68 n. l.

„Batavodurum. Tak to rozhodně není místo, který jsem letos chtěl navštívit."

Muž jedoucí vedle Hramna, s kapucí nataženou přes hlavu proti kousavému východnímu větru, se dlouze zadíval na otevřený terén před sebou a teprve potom odpověděl.

„To ani já ne, decurione."

Velitel rozpuštěné císařské stráže se otočil v sedle a přejel pohledem dlouhou řadu svých mužů. Pak zvedl ruku a vydal pokyn zastavit.

„Důstojníci ke mně!"

Na jeho rozkaz se z kolony vyčlenilo dalších pět decurionů a vydali se tryskem vpřed. Když dorazili, seskočili z koní a seskupili se kolem svého velitele. Hramn ukázal hlavou dopředu, ve směru cesty rovné jako pravítko, k tenkým proužkům kouře, které stoupaly k obloze ze shluků budov na horizontu.

„Batavodurum. Jsme doma. Vaši muži ho už znají a teď jsou jistě nadšení a vyděšení zároveň. Natěšení, protože znovu vidí svůj domov, alespoň tedy ti z nich, kteří se v Římě neoženili s nějakou místní vdovou…"

Odmlčel se, aby poskytl prostor očekávaným narážkám a vtipům. Nebylo